

K. 539.

A
BUDAPESTI ÁG. HITV. EV. MAGYAR ÉS
NÉMET EGYHÁZGYÜLEKEZET

NÉP- ÉS POLGÁRI ISKOLÁJÁNAK
ÉVI ÉRTESÍTŐJE

AZ

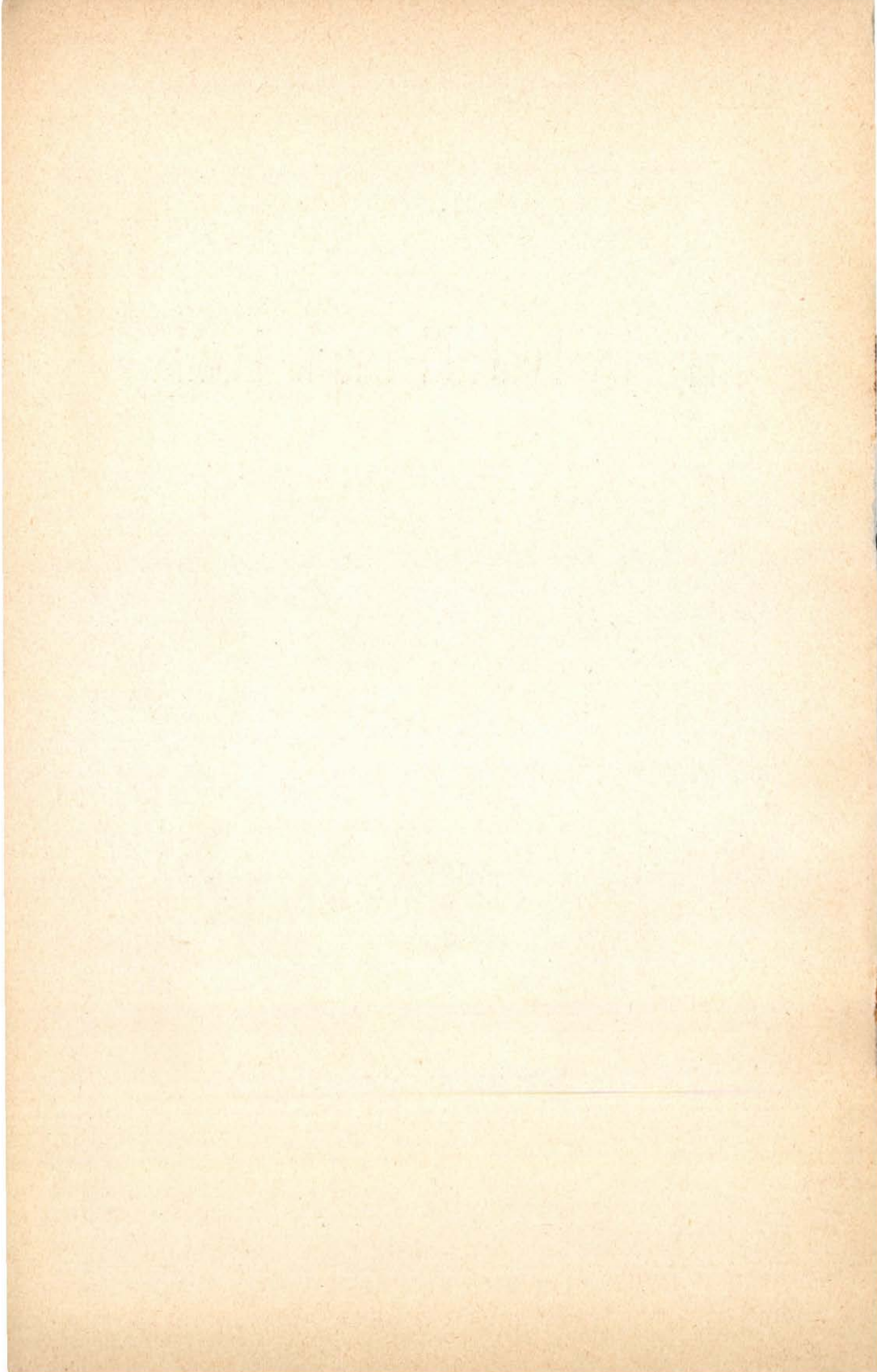
1895 96. TANÉVRŐL.

XVII. ÉVFOLYAM.

B U D A P E S T,
MÜLLER KÁROLY EZELŐTT MÜNSTER KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA
(II. Főherceg Albrecht-út 3—5. szám.)

1896.

A
BUDAPESTI ÁG. HITV. EV. MAGYAR ÉS
NÉMET EGYHÁZGYÜLEKEZET

NÉP- ÉS POLGÁRI ISKOLÁJÁNAK
ÉVI ÉRTEŠITŐJE

AZ

1895/96. TANÉVRŐL.

B U D A P E S T,
MÜLLER KÁROLY EZEŁŐTT MÜNSTER KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA
(II. Főherczeg Albrecht-út 3—5. szám.)

1896.

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL
ANTHROPOLOGICAL
INSTITUTE
OF GREAT
BRITAIN
AND IRELAND
VOLUME
LXXV
PART I
1945

PUBLISHED BY THE
CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY THE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE

A család és az iskola.

E két dolognak, mint a gyermek nevelésére nézve a két legfontosabb tényezőnek, egymásra vonatkoztatása nem újdonság. Régen megállapították már, hogy mennyiben állanak összefüggésben s hogy miért kell a kettőnek összhangzóan működni. Azért mégis erről a tárgyról óhajok szólni, mert az e körül forgó gondolatok folyton élők s a míg csak iskola létezik, kell, hogy folyton foglalkoztassák az elméket. Miután, mint mondtam, kimerítették e tárgyat már elegenden, nem kívánok újat írni, csak azt óhajtanám elérni, hogy a mai élet számtalan, meglepő és magávalragadó új eszméitől, legalább egy kis időre, e gondolatkörre vonjam az olvasó figyelmét. Hiszen mindenki tagja valamely családnak, többé-kevésbé mindenkinek van köze a család és kapcsolatban az iskolához, kell tehát, hogy érdeklődjék a kettő között levő viszony iránt.

A család és az iskola együtt működnek a nevelés terén, ebből kifolyólag kölcsönös követelésekkel állanak egymással szemben.

A család azt kívánja, hogy az iskola a gyermeket szellemileg és erkölcsileg képezze, vagyis tanítsa és nevelje. Kívánja, hogy iskolai éveinek elvégeztével birjon a gyermek ismeretekkel, melyeket később ugyan nagybárára elfelejt, de a melyek megszerzése közben eszét kimiveli és képessé teszi az élet által nyújtott szellemi feladatok felfogására, a magasabb élvezetek iránt való érdeklődésre, szóval — szellemi életre. Ez nem elég. Kívánja, hogy elvégezvén tanulmányait, birjon a gyermek annyi erkölcsi érzülettel, hogy a jót és rosszat ne csak megkülönböztetni, de a közte levő árnyalatokat megérezni is tudja. Ne csak tessék neki a szép, hanem lelki szükségévé is váljék ne csak megtanulta legyen, hogy az igazságnak van első jogosultsága e földön, hanem szeresse és ragaszk-

kodjék is hozzá, ne csak ítéletet tudjon hozni, hanem akaratot is ébresszen magában a nemesebb erkölcsi élet iránt.

A szellemi életre a tanítás, az erkölcsire a nevelés által készítjük elő a gyermekeket. Amaz első feladatunk s lehetne kizárólag csak az iskolára hárítható, emez második kötelességünk s csakis a családdal kapcsolatban véghezvihető ; de ha azt akarjuk, hogy munkánk teljes legyen, a második feladatot ép oly fontosnak kell tekintenünk, mint az elsőt.

A gyermeket tehát tanítanunk és nevelnünk kell,

Tantárgyaink részben hasznosnak, részben szépek. A hasznosokkal fejlesztjük a gyermek esztét, képessé tevén azt a dolgok felfogására, megtartására s a megértettek alapján az okoskodásra, gondolkodásra. Ha ezt a czélt el akarjuk érni, mindenekelőtt félre kell tenni azt a helytelen felfogást, hogy a gyermeknek mennél többet kell megtanulnia, mely felfogással egyenesen útját vágjuk fáradozásunk helyes eredményének.

Minden túlhajtás maga után vonja a visszahatást s ha nem is vesszük épen a szerencsétlen végleteket, elég az is, ha a tulságosan igénybe vett erők — ez esetben szellemi erők — lassacskán lankadnak, a helyett, hogy folyton fokozódnának. Hogy ezt szem előtt tartsuk, méltán követelheti a család s ha megelégszünk annyi anyaggal, a mennyit a gyermek nemcsak könnyen foghat fel és tanulhat meg, hanem mintegy a vérébe át is megy, mint a $2 \times 2 = 4$ s a mellékes tanulni s a jövőben elfelejteni valókat mennél kevesebbre szorítjuk, feladatunkat jobban teljesítettük, mint ellenkező esetben és a követelésnek eleget tettünk. Nem szabad, hogy az iskola egy szükséges rossz, teher legyen a gyermekekre nézve ; nekünk kell oda hatnunk és úgy dolgoznunk, hogy kívánczok ide a tanuló, nemcsak azért, mert itt esetleg a pajtásai-
val jól mulat, vagy mert ezt vagy azt a tanítóját szereti, hanem magáért a célért, amiért ide jár, — a tanulásért.

A hasznos tantárgyakat a gyermeknek megérteni és megtartani kell, a szépeket érezni és élvezni. Feladatunk második részét, a nevelést, ezek segítségével eszközöljük.

A szép tantárgyak nyujtanak alkalmat a nemes és szebb érzések, indulatok, cselekedetek gyakorlati bemuta-

tására, ezek szolgálnak mintegy szemléltető eszközül. Ezeknek nem annyira az észben, mint inkább a szívben kell nyomot hagyniok s általuk a gyermek lelkivilágát képezzük és finomítjuk. Ezen nevelési munkánkban nemcsak ezek a mint neveztem, szép tantárgyak segítenek. bő alkalmat nyújt erre a mindennapi érintkezés is. A kisebb gyermekeknél ezen az úton érünk el legtöbbet, a nagyobbaknál inkább amazon. Fel kell tehát minden kínálkozó pillanatot használni, érdeklődnünk kell a lelki működés legapróbb mozzanata iránt is, bele kell hatolni s bele kell magunkat élni a gyermek érzelmi világába, a cselekedetek rugóit megtalálni, ítélni s végre megkeresni a leghelyesebb módot, hogy a fonalakat a kezeinkben összpontosíthassuk s a gyermeket a helyes úton vezethessük.

Megkeresni a leghelyesebb módot, mondom. Igen, ez nagyon fontos s egyuttal nagyon nehéz is, mert a túlságoktól őrizkedni kell.

Tévedünk, ha pld. azt hisszük, hogy nekünk csak azt kell elérnünk, hogy a gyermek föltétlenül szótfogadjon s ezért mindég szigorúnak és kérlelhetetlennek mutatjuk magunkat. Ezt a célunkat valószínűleg el is érjük s a gyermek, lám milyen jónak látszik, de vajon, ha azután felszabadul a kemény kéz alól, akkor is ilyen jó lesz-e?! Félelmében engedelmes, de el is idegenedik tőlünk, mi pedig túlságos szigorúságunk által mintegy páncélba burkoljuk helső világát s engedjük abban szabadon fejlődni mind a jót, mind a rosszat. Csoda lesz, ha az utóbbi el nem nyomja az előbbi! Viszont, ha túlságos engedékenyek, gyöngék vagyunk, hogyan bírjuk akkor a minden gyermekben jelentkező rosszat elnyomni, kiirtani, mikor ahhoz mennyi erő, mennyi akarat kell!

Keressük a középutat!

Szeressük a gyermekeket, akarjuk a javukat s legyünk okosan következetesek.

A szeretet melege alatt megnyílik a lelki világuk, mint a hogyan tavasszal a nap melege kicsalja a természet kincseit s bár sokszor szomorú látvány tárul szemeink elé, mert a virág mellett ott nő és hatalmasodik a paréj is, nem szabad csüggednünk. Fáradhatatlan munkával és lankadatlan jóakarattal a paréjt kiirthatjuk vagy legalább is ártalmatlanná tehetjük s elérhetjük, hogy a lélek meg-

tisztulva, csak a nemesebb érzéseket türi meg magában s ezek iránt lesz leginkább fogékonnyá.

Ezt is megkivánja tőlünk a család s feladatunkat ösmerve, ennek is szenteljük erőnket.

Nem csodálnám, ha akadna, aki sokalná a magunkra rovott kötelességeket s azok teljesítését elérhetetlennek tartaná. A ki soknak találja, annak igaza van s az átmérte gondolatban s teljességében felfogta feladatunk nagyságát és fontosságát. Oly nagy az tényleg, hogy egyedül nem vagyunk képesek megfelelni neki. Szükségünk van a családra, amint viszont neki is az iskolára.

Kötelességünk közül az első, t. i. a tanítás egészen a mi dolgunk s a családnak csak kis, de azért elég fontos rész jut belőle. Másképp áll ez a második, a nevelés munkájában. Itt a családé az oroszlánrész.

A gyermek legtöbb idejét otthon tölti, lelkét a család körében érik a legtöbb és leghatásosabb benyomások, természetesen, hogy így a nevelés legtöbb mozzanata a családra marad, hisz a tanítónak alkalmja sem nyílik rá. Ki is nevelje a gyermekeket, ha nem első sorban a szülő s ép azért, ha ezt elmulasztja, vagy épen a mi működésünkkel ellenkező szellemben teszi, hiában várunk mi, vagy remél a szülő az iskola hatásától teljes eredményt.

Vannak tehát nekünk is követeléseink a csaláadal szemben.

Említettem, hogy a tanításnál is van a családnak szerepe. Ez abból áll, hogy gondoskodik róla, hogy a gyermek iskolai leckeit pontosan elvégezze. Tartsa a szülő ezeket a gyermek első kötelességének, oltsa bele a gyermekbe is ezt a hitet s tanítsa rá, hogy a kötelességnek, az egészséget kivéve, kényelmet, élvezetet, mindent áldozni kell tudni. Ez a feladatok említésénél, túlságnak látszik, pedig korántsem az. Ha gyermekkorában megengedjük, hogy lelkiismeretével megalkudhassék, ne csokálkozzunk, ha ezt azután nagy korában rendes szokásává teszi.

A családtól először is azt kívánjuk tehát, hogy az iskolai feladatok megbecsülésével s azok pontos elkészítésével a gyermekben a kötelességtudást fejlessze s ápolja. El is lehet ezt érni elég könnyen, csak lásson a gyermek a szülőben igazi komolyságot ez iránt s legyen az ideje okosan, jól beosztva.

Nem szabad az egész napját mindég tanulás és lecke-sínálással tölteni, így kimerül a test, lankadnak a szellemi erők, elveszti a kedvét, Hogy kívánhatjuk akkor, hogy megtanulja a kötelességét teljesíteni és örömét lelje benne, ha az az életképességét fogyasztja. Hogy ne legyen sok dolga, vagyis ne legyen minden ideje az iskolai feladatokkal betöltve, arról nekünk kell gondoskodnunk, de hogy azután a hátramaradt időt ne csupán csak holmi külön órákra, hanem nagyjából a szellem pihentetésére és testi üdülésre fordíthassa, arról a család tartozik gondoskodni. A testi nevelés fontosabb a szelleminél, e szerint kell tehát minden munkát és időt beosztani. Különösen fővárosunkban kell erre ügyelni, a hol a szabadban való mozgástól meg vannak szegény gyermekek fosztva s így az egyik feltétel egészségük fentartására hiányzik. Sétával, játékkal s a szellem pihentetésével kell ezt pótolni. Úgy sajnálom szegényeket, mikor panaszkodni jönnek, hogy „úgy fáj a fejem,“ ti is ösmeritek már az emberiségnek ezt a csapását? „Menj ki a levegőre egy kicsit, talán majd enyhül“ hisz így úgy sem bír tanulni. De hát mit ér az neki, mikor otthon meg ki tudja nem ül-e egész nap munká mellett a szobában, mert hát így csendesebb, mintha játszik, vagy mert kényelmesebb ez így, mint hogy ha sétálni kell vele menni. Sok szülő nem gondo-zhatja úgy a gyermekét, mint a hogyan kellene, de a ki teheti, annak kell, hogy ez legyen első kötelessége. Fölösleges a testi nevelést annyira tulságba vinni, hogy a tanulás a háttérbe szoruljon mellette, de az is vétek, ha a szellemet annyira erőltetjük, hogy a test róvására váiik, A gyermek is megszenvedi a túlzásokat, a szülőnek is fáj a szomorú következmény, az iskola sem érhet el oly szép eredményeket. Közös érdekeink tehát azt kívánják, hogy a gyermek hiven elvégezze az iskolai feladatokat, de olyan idő- és munkabeosztással, hogy maradjon a napból elég a szellem üdülésére s a testi erők fejlesztésére.

Ez is a család kötelessége, ezt is kívánjuk a családtól.

Azután, amint mi oda törekszünk, hogy a szülők kívánságaival lehetőleg összhangzásban dolgozzunk, úgy nekünk is az esik jól, sőt a gyermekekre nézve szükséges is, hogy a család a mi intézkedésünket és tanításunkat

elfogadja s a gyermekbe bele oltsa, hogy a tanító szava szent s akaratának feltétlenül meg kell hajolni. Nem zárom ki azt az esetet, hogy a tanító kívánhat olyant, a mi a szülő belátásával ellenkezik, hisz különbözők vagyunk, ennél fogva különböző gondolkozásuak is, de a nemtetszést a gyermeknek megtudni nem való. Ha valami véleményeltérés merül fel, ellehet azt intézni más módon is, egyenesen a tanítóval, de a gyermek rendithetetlen hitét és bizalmát megdönteni nem szabad. Hogyan hathasson akkor jótékonyan a tanító a tanítványra, ha a család megengedi, hogy otthon esetleg rosszaló megjegyzést hallhat róla. Vagy a tanítótól idegenedik el, vagy az otthonával jut ellenkezésbe. Egyik is, másik is helytelen. Ne halljon a gyermek mást otthon, mint csak azt, hogy nagyon sok köszönettel tartozik a tanítójának, mert mindég csak a javát akarja s ezért sokat fárad és bajlódik vele, hogy hálásnak kell lenni iránta s tisztelni őt. Ha azután ez érzés megerősödik a lelkében, könnyebben elkerülhetjük, hogy nagyobb korában bele ne essék abba a, most igazán járványos betegségbe, hogy az éretlenek szabadon bírálgatják az idősebbeket s elbizakodottságukban megfélelkeznek egészen a tiszteletről.

A tiszteletet kihivni a mi dolgunk, de azt folytonosan ébren tartani a család feladata annál is inkább, mert ez a nevelésnek egy igen fontos mozzanata.

A tisztelet mellett nagyon jó, ha ott él a gyermek szívében a szeretet is a tanítója iránt. Fiuknál ez nem annyira szükséges, mint a lányoknál, kiknél az érzelem sokkal nagyobb befolyással van a cselekedetekre, mint amazoknál. Nem a rajongást értem, ez nem kell, sőt a tanító ne is engedje meg, ez legtöbbször csak szalmaláng, a mi gyakran igen hamar elenyészik. Azt a szeretetet kívánom meg, ami a gyermeket bizalmassá teszi s azt az érzést ébreszti benne, hogy az ő tanítója egy hozzá közel álló valaki, akit minden érdekel, ami a gyermeket s a ki érte, magáért foglalkozik vele, nem azért, mert ezt a pályát választotta magának. A kisebbeknél bizalomra, otthonos érzésre vezessen a szeretet, a nagyobbaknál serkentőleg hasson.

Ki ne ösmerné azt az iskolai mondást: én ennek a tanítónak nem tauulok, vagy: annak olyan jól megtanul-

tam a leczkét! Vajon mi vezeti erre a felfogásra és beszédre a gyermeket, ha nem az érzelem! Még a kötelességtudó és szorgalmas tanuló is jobban megtanulja annak a tanítónak a leczkéjét, a kit szeret, mert úgy veszi, mintha neki tanulná. Ne igyekezzünk ezt a téves hitet minden áron és egészen kiirtani belőle. Mindenesetre azt is sokat hangoztassuk, hogy magadnak tanulsz, mert később, mire okosabb lesz, kell, hogy a maga képzése iránti vágy vezesse a tanulásra, de hagyjunk benne, kivált amíg éretlenebb, abból az illuzióból is, hogy a tanítónak tanul. Neki ez jól esik, mert önkénytelenül egy alkalmat és módot lát benne a tanító iránt érzett szeretetének kimutatására. És ez kell is; sok gyermek, a kiből hiányzik az ösztön a szorgalmas tanulásra, iparkodóvá, sőt még jó tanítványnyá is válhatik a tanítója kedvéért. Azután mennyivel könnyebben s mennyivel élvezetesebbé válik a munka, ha a gyermek azt érzi, hogy egy jól megtanult leczkével a tanítójának örömet szerez. Már pedig örömet csak annak iparkodunk szerezni, akit szeretünk.

Mi szeretjük a gyermekeket s ezzel megnyerjük az ő szeretetüket is. A családtól pedig azt kívánjuk, hogy ápolja bennük ezt az érzést, sőt ahol hiányzik, ott tanítsa rá a gyermeket. Jól tudom, hogy ezt erőszakolni nem lehet s mégis van rá mód a gyermekre akként hatni, hogy célzt érhessünk. Itt megemlítem, hogy mennyire helytelen az, mikor kérdezzetik, hogy szereted-e a tanítodat, vagy, hogy melyiket jobban? Ez által épen az előbb említett bírálásra vezetik és tanítják. Igaz, hogy oda kell jutnunk mindannyiunknak, hogy embertársainkat meg tudjuk bírálni, de ösmerve bár egymás hibáit, szeretnünk és tisztelnünk kell mégis egymást. A gyermeket is rá kell a bírálásra tanítani, de vigyázva, okosan; mindenek előtt a szeretet és tisztelt csiráját gyökereztessek mélyen a lelkébe.

Mi az iskolában ápoljuk ez érzelmeket a gyermekben a szülők, a család, embertársaink iránt, tegye ezt a szülő otthon az iskola, a tanító, a tanulótlársak iránt.

Lehetne a család és az iskola egymáshoz való viszonyáról és egymás iránt táplált kívánságairól még sokat mondani, de az egészet egy rövid cikk keretében felölelni nem lehet. Láttuk eddig is, hogy: a gyermek nevelése és

képzése közös feladata a család és iskolának; egyszerre, egy időben hat mindkettő a gyermekekre, közös célért fárad mind a kettő. Mi természetesebb, mint az, hogy munkálkodásunkat csak úgy koronázhatja siker, ha összhangzatosan, egy értelemben dolgozunk, egymás működését tiszteletben, becsben tartjuk s egymás kívánságait teljesítjük.

Hála az előrehaladás mai állapotának, olyan műveltségi fokon állunk, hogy e meggyőződéstől többé-kevébbé mindannyian át vagyunk hatva s oda iparkodunk, szülők és tanítók, hogy közös munkálkodásunk csak áldást hozzon mindannyiunkra, gyermekekre, családra, iskolára, a hazára!

Mokry Eszter.

B) Adatok iskoláink ez évi történetéhez.

Az ezredéves nemzeti multnak s a nagy culturalis haladásnak azok a fényes tanuságtételei, melyeknek színhelye hazánk fővárosa f. é. május elseje óta, kétségtelenül termékenyítő s gyümölcsöző hatással vannak iskolánk növendékeire is, a mennyiben minden alkalmat felhasználtunk, s minden szükséges intézkedést megtettünk arra, hogy tanítványaink közül is mennél többen és mennél gazdagabban merithessenek a nemzeti fölbuzdulásnak őseréből. Másrészt azonban őszintén be kell vallanunk, hogy részint a különféle ünnepségek, részint a családok vendéglátásai sok tekintetben zavarólag is hatottak az oktatás rendes menetére, különösen az ismétlések fontos szakában; miért is gyülekezetünk előjárósága, tekintetbe véve ezen gátló befolyásokat, akkép intézkedett, hogy az idén — más tanintézetekhez hasonlóan — mi se tartsuk meg a szokásos ünnepélyes nyilvános záróvizsgálatokat, hanem csak egyszerűen az egyes osztályokban a kiküldött vizsgabiztosok és az érdeklődőszülők jelenlétében az ugynevezett évváró előadásokat, és örömmel kell jelentenünk, hogy — ha bár ezen évváró bemutatásainknál minden külső fényt és pompát óvatosan kerültünk, a szülők oly nagy érdeklődést tanusítottak iskoláink iránt, és oly nagy számban tisztelt meg becses jelenlétükkel, hogy a megjelentek csak igen csekély része fért az illető osztályba; miért is nem tartanók czélszerűnek, ha — miképen azt oly sokan hangoztatják — a nyilvános vizsgálatok eltöröltetnének; mert a szülők érdeklődése és elismerése csak javára szolgálhat az iskolának, buzdításul a gyermekeknek és legalább erkölcsi elégtételül a tanítónak.

Miután iskolánk történetét — fennállásának századik évfordulója alkalmával már az 189²/₃. évi értesítőben alulírott megírta, szükségtelen, hogy hazánk ezredéves fennállásának ünneplése alkalmából — a mint azt egy minist. rendelet kívánja — most ismét közöljük intézetünk viszonyosságainak, fejlődésének ismertetését.

De jónak látjuk, ide igtatni azon programmot, melyszerint nép- és polg. iskolánk f. é. május hó 9 én a főgymnásium dísztermében az egyházi és iskolai előjáróság és nagyszámú, díszes közönség jelenlétében a millenniumot megünnevelte:

1. *Kölessey „Hymnus“*. Három szólamú kardal; énekelték a polk. isk. növendékek.
2. *Megnyitó beszéd*. Mondta az igazgató.
3. *„Ezer év“*. Költemény Inczedy Lászlótól, szavalta: Lorsch Mariska IV. polg. isk. növendék.
4. *„Mi a haza“*. Költemény Majthényi Flórától, szavalta: Zsilinszky István III. el. oszt. tanuló.
5. *„Magyarország térképe“* bemutatta; Zsigmondy Gábor IV. el. oszt. tanítvány.
6. *„Jó honfiak, honleányok legyetek“*. Költemény Pósa Lajostól, szavalta: John Elsa IV. polg. oszt. növendék.
7. *„Kivolt nagyobb“*. Költemény Tótk Kálmántól, szavalta: Bogsch Árpád IV. el. oszt. növendék.
8. *„Honfidal“* szövegét írta: Petőfi Sándor, dallamát szerzette: Nagy J. Énekelték a polg. leányiskola növendékei.
9. *„A honleány“*. Költemény Rudnyánszky Gyulától, szavalta: Schwarz Irma IV. polg. oszt. növendékek.
10. *„A magyar zászló“*. Költemény Pósa Lajostól, szavalta: Tuczen-taller Sándor III. el. oszt. tanuló.
11. *„Fogadás.“* Elmondta a tanítványok nevében Walkó Adrienne III. polg. oszt. növendékek.
12. *„Mikor imádkoztok“*. Költemény Pósa Lajostól, szavalta: Vámosy László IV. el. oszt. növendék.
13. *„Ima“*. Költemény Móra Istvántól, szavalta: Posszert Margit IV. polg. oszt. növendék.
14. *Bezáró beszéd*. Mondta Dr. Vetsey István, isk. felügyelő.
15. Vörösmarty: *„Szózat.“* Énekelték az egész ifjuság.

Az ünnepély után az evang. vallásu növendékek osztályonként isteni tiszteletre a templomba vonultak, hol nt. Horváth Sándor lelkész úr buzgó imával és lelkes szónoklattal fejezte be az örökké emlékezetes öröms és hálaünnepet, melynek megihlető hatása alatt úgy a tanítók, valamint a növendékek szívében egyaránt ama szent fogadalom kelt és erősödött meg, hogy a hazának hű gyermekei leszünk becsületes munkával, igaz érzéssel és testvéri szeretettel most és mindenkor élünk végig.

Mielőtt még évi adataink rendes sorára átlépnénk, hálattal szívvvel és örömmel megemlékezünk az elismerésnek azon fényes tanujeléről, melyet egy atya, ki nem akarja, hogy neve említettessék, azon alkalmából, hogy négy fia az elemi osztályainkat befejezték, az által nyilvánított, hogy 5000 frtnyi alapítványt tett oly célból, hogy ezen összeg kamataiból az évről vizsgálatok alkalmával fiuosztályaink e. i. tanítóinak: Luttenberger Ágost, Alex Albert, Kurz Samu és Lux Edé-nek bizonyos meghatározott tiszteletdíj életfogytiglan kiszolgáltassék; az ez után fenmaradó kamatösszeg pedig mindaddig tőkésítendő, míg 2000 frt összegyűl, mely összegnek évi kamatai azután az elemi és polgári iskolánál működő azon tanerőknek lesznek kiadandók, ki tanítványaival a legnagyobb

eredményt elérte. Ha a díjazott tanítók meghaltak és a 2000 frtos alapítvány teljes összegben összegyűlt, az 5000 forintnyi alapítvány a magyar egyház tulajdonába megy át és a kamatok a magyar templomi ének javítására lesznek fordítandók. Ugyan ezen nemes adakozó már a megelőző években is több ízben bebonyította, mennyire érdekli iskoláink iránt, még pd. különösen az által, hogy egyes termeinket saját költségén az egészségi viszonyoknak jobban megfelelően berendezé; miért is a közegészségi egyesület az által kitünteté, hogy disztagjává választá. Kitüntetett tanítótársaink halálirátukat az egyházi közgyűlés elé terjesztették, mely ott nyilvánosan felolvastatott; az egyház pedig köszönetét nemcsak a szószékről, hanem a napi lapok útján is nyilvánítja! Bárcsak mennél többen követnék a névtelen jóttevő nemes példáját!

Egyébiránt háládatlanok volnánk, ha e tekintetben panaszkodnánk. Ha nem is ily fényesen, de hála Istennek minden évben jelezhetünk értesítőnkben a d o m á n y o k a t, melyek iskolánk javára tétettek. Így a lefolyt évben néh. Zsigmond Gusztáv főmérnök úr az iskolai alap javára 100 frtot, néh. Petz Samu és bold. neje pedig 200 frtot hagyományoztak; a t. székes főváros iskolai czélokra 3000 frtot adott; Benkő Gyula úr az ifjusági könyvtárnak 25 drb. ifjuság iratot, Kogutovicz Manó úr ismételten több rendbeli ujonnan megjelent fali térképet és szegény gyermekeknek 30 uj kézi atlaszt, Kókai Lajos, Singer s Wolfner és Franke Pál könyvkereskedő urak kiadványaikból a tandíjmenteseknek ingyen példányokat jutottak; Dr. Jármay Gyula ur osztályainkat ez évben is eltáta a szükséges téntával; a milléniumi ünnepélyünk alkalmával Laufer Sándor nagykereskedő úr a terem diszítésére a nemzeti színű szövetet ajándékozta, Knyasskó György, a kerepesuti egyházgyülekezet gondnoka pedig a terem díjmentesen diszité; Dr. Sámuel Lázárné szegény gyermekek íróeszközeire 4 frtot adott; a „Számos évig“ jótékonyczélú asztaltársaság t. Czelder Alajos és Mende Ágost elnöke urak közvetítésé folytán három szegény tanítványunknak február hó óta a „Magyar király“ szállodában ebédet és vacsorát díjtalanul szolgáltatott ki; — ugyancsak fentnevezett Laufer Sándor nagykereskedő úr kieszközlé, hogy valamenynyi általunk

ajánlott vérszegény beteges tanítványunk a szünidei gyermeke telepítés áldott jó téteményében részesíttessék, valamint az áldásosan működő „Tabitha“ nőegyletünk összes szegény gyermekeinket a szükséges meleg ruhával és lábbelivel ellátta. Steinhardt Antal mérnök ur, ki a Steinhardt Gizella alapítvány kamatait ez évben Maricsék Irma II. oszt. leánynak ítélte oda, most ismét 3 darab 10 frankos aranyot bocsátott az igazgató rendelkezésére, ki azokat az idén a teljesen elárvult Schmückert Ilona III. el. oszt. leánynak, — Farkas Margit II. polg. és Garab Lujza III. polg. oszt. növendékeknek szorgalmuk jutalmául kiosztotta. — Morvai Gyula jogh. úr ajándékozta Varga Ottó »Magyarország története« cz. művét díszkötésben, melynek első lapjára mélt. Szász Károly ref. püspök úr, Nagys. dr. Jókai Mór és Nagys. Kossuth Ferencz urak sajátkezüleg irtak ajánló sorokat oly czélból, hogy az jutalmi könyvül a vizsgán azon IV. polg. leánynak nyujtassék át, ki a magyar nyelv- és irodalomban legtöbb előmenetelt tanusított (névszerint Aufricht Erna, bp, születésű, de németajku ev. ref. tdm. növendéknek.) Ezzel elősoroltuk azon jótéteményeket, melyekben részint az iskola mint ilyen, részint pedig növendékeink részesültek, nem is említvén azon könyv- és fillérgyűjtéseket, melyek által a jobb módú szülék gyermekei szegényebb társaikat csendben segélyezték, de a melyeket mind nagy köszönettel fogadtuk és a melyek mind bizonyára Isten előtt is igen kedvesek.

Szintűgy nyilvánítjuk hálás elismerésünket azon tisztelt férfiaknak, névszerint: nt. Bachát Dániel főesperes, Dr. Vetsey István iskolafelügyelő, Beliczay Béla gondnok, Dr. Szontágh Abris és Dr. Korotnay Árpád presbyter uraknak, kik egyéb bokros teendőik daczára drága idejüket nekünk is áldozatul hozzák, hogy mint megbízott iskolalátogatók osztályainkat ismételten is felkeresték, ott a működésünknek több ízben tanúi voltak és hol dicsérve, hol figyelmeztetve és intve a gyermekekre buzdítólag hatottak.

Áttérve már most iskolánk beléletére, történeti szempontból felemlítjük, hogy a tanév kezdetével az igazgató három évi működési ideje lejárván, a megejtett igazgató-választás alkalmával a következő három évi ciklusra elemi és polgári iskolai igazgatóvá ismét alul-

írott (még pedig ez izben már hetedszer) választatott meg. Az ideiglenesen helyettes-tanítónői minőségben alkalmazva volt H u d e c z O l g a kisasszony két évi próbaidőre segéd-tanítónőnek neveztetett ki. Miután M a u r e r R e z s ő tornatanító, a ki eddig a leányiskolánknál is ellátta a tornatanítást, bejelentette, hogy egyéb elfoglaltsága miatt továbbra legfőlebb csak a fiuknál taníthatná a tornázást, a leányok tornaoktatása S c h o l e z L a j o s, tornatanítói oklevéllel is bíró kollegánkra bízott.

Ezen személy változásokon kívül be kell jelentenünk továbbá, hogy miután a községi iskolánál a tandíjat most már szegénységi bizonyítvány nélkül is elengedik és miután ezen bizonyítvány beszerzése sok nehézséggel és kellemetlenséggel jár, a nt. egyházválasztmány kimondá, miszerint kísérletképen a jövő évben a t a n d í j m e n t e s s é g megadásánál nem fog hatósági szegénységi bizonyítványt követelni, hanem megelégszik, ha az illető folyamodók szegénységüket a házi úr és a lelkeszi hivatal tanusítványa által igazolják.

Hálás köszönettel említjük végre, hogy egyházgyülekezetünk a mi fizetésünket, melyet ez ideig utólagos havi részletekben kaptuk, a törvény követelményeinek megfelelően 1895. június 1-től kezdve előzetes havi részletekben fizendőleg kiutaltványozta. Szintügy kiutaltványozta kifizetésre Kardeván Ida kézi-munkatanító kisasszonynak az első, Mikolik F. Kálmán polg. isk. tanítónak a harmadik, Tomassek Ilona tanítónőnek a negyedik, és Lux Ede fiú-tanítónak az ötödik ötödéves pótlékat, mely kiutaltványozások hivatalosan a tanfelügyelőség útján az orsz. nyugdíjintézet igazgatóságának is bejelentettek.

Ugyancsak köszönettel tartoznak a nt. Egyházválasztmánynak azon előzékenységeért, melylyel az idén is megszavazta kérelmünkre szükséges összegeket, hogy a továbbképzésünkre a czélszerűnek talált szak- és folyóiratokat járathassuk, vagy könyvtárunkat és szer-tárainkat gazdagíthassuk. Nemesen gondolkozó Elöljáróságunk ezen előzékenysége és áldozatkészsége azon reményre is bátorít, hogy drágasági pótlék, illetőleg fizetésünk rendezése iránt beterjesztett folyamodványunkat is kedvezően fogja elintézni, mihelyt a gyülekezet egyéb

terhein az állam kilátásba helyezett segélynyújtása által könnyítve lesz.

Végül ide iktatjuk még rövid kimutatásban a tanítványaink létszámára vonatkozó érdekesebb statisztikai adatokat: A folyó tanévben összesen beirattott: 736. Ezek közül kimaradt: 39, meghalt 4, névszerint: Oestereicher Miksa III. oszt., Textorisz Leo és Werkner Jenő IV. oszt. kitűnő fiúk (és most midőn ezen sorokat írjuk, vesszük a lesújtó hírt, hogy) negyedik halottunk: Lederer Valeria, II. polg. oszt. kedves leánya. Enyhítse ezen kedves gyermekek szüleinek gyászát azon részvét, melylyel a megboldogultak tanítói és tanulótársai is fáj-lalják kedveseiknek ily korai váratlan elhunytát!

Az összes beirottak közel 614-en voltak már a megelőző évben is a mi tanítványaink, a többi 120 az idén először iratott be nálunk, kik közül 15-nek kellett felvételi vizsgát tennie.

A házi nevelésben részesültek közül a mai napig 115-en jelentkeztek magán vizsgára, mely utóbbiakkal együtt tanítványaink összes létszáma 851-re rug. A megvizsgált 693 rendes és 115 magántanuló vagyis 808 tanítvány közül volt 248 kitűnő — rendű = 30.65% , és csak 31-et, azaz csak 3.83% -ot kellett javító vizsgálatra vagy osztályismétlésre utasítanunk.

Tan díj fejében befolyt a lefolyt évben 22059 frt., kamat és egyéb jövedelem volt 6067 frt. 14; összes bevétel tehát: 28126.14. Ennek ellenében tett az összes kiadás 31298.68 frt, úgy hogy az egyháznak 3172 frt. 54-kronyi pótlékkal kellett nép- és polg. iskoláinak fentartásához hozzájárulnia, ha számításba veszi a tantermek 5720 frtnyi bérértéket; a nélkül pedig 2547 frt 46 kronyi felesleg mutatkoznék, a milyen szép anyagi eredményt talán hazánk egyetlen egy iskolája sem mutathat fel.

Adja Isten, hogy a mi nép- és polg. iskolánk vala-mint anyagi tekintetben, úgy a szellemiekben is bármely más hasonrangu tanintézettel mindig dicsőségesen versenyezhesen.

Falvay Antal

C) Iskoláink tanítói-testülete.

C) L e h r k ö r p e r .

A tanító neve	Tanít		Tantárgy, osztály	Hetenkinti órasz.	Jegyzet
	egyált. mióta?	nálunk mióta?			
Alex Albert r. tanító	1872	1872	A II. flosztály tanítója	20	A tan. könyvtár kezelője s az esp. isk. biz. tagja
Dittmann Antal s. tanító	1850	1867	tanítja a rajzt a IV. flosztályban s a polg. leányosztályokban	12	Ny. főv. közs. rajztanár
Falvay Antal r. tanító	1860	1866	tanít a polg. leányosztályokban	18	E. i. igazgató s az esp. tan. kör elnöke stb
Özy. Gerzsó Károlyné áll. s. tanító	1883	1883	Kézimunka-tanítónő az I. és II. osztályban	12	—
Hudecz Olga s. tanító	1894	1894	tanít a IV. el. osztályban	20	—
Jakobei Margit r. tanító	1891	1891	Az I. leányoszt. tanítónője	20	—
Kardeván Ida r. tanító	1890	1890	tanítja a kézimunkát a polg. leányosztályokban	12	—
Kardeván Vilmos r. tanító.	1867	1882	tanít a polg. leányosztályokban	18	—
Kurz Sámuel r. tanító	1863	1872	A III. flosztály tanítója	19	Az esp. isk. biz. tagja, a haz. orsz. t. biz. pénztárnoka
Luttenberger Ágost r. tanító	1866	1873	Az I. flosztály tanítója	20	A tan. orsz. biz. tagja
Lux Ede r. tanító.	1866	1870	A IV. flosztály tanítója	19	Az esp. isk. biz. tagja
Maurer Rezső s. tanító	1885	1885	tanítja a tornázást a flosztályokban	6	Főv. polg. isk. tanító
Mikolík J. Kálmán r. tanító	1875	1880	tanít a polg. leányosztályokban	19	Az esp. isk. biz. tagja s a term. szertár őre
Mokry Eszter s. tanító	1894	1894	tanít a III. el. leányosztályban	20	A tantestület jegyzője.
Schulek Vilma áll. s. tanító.	1877	1877	tanítja a kézimunkát a III. és IV. osztályban	12	—
Szőnyi Tivadar s. tanító	1870	1870	tanítja az éneket a III. és IV. floszt. és a polg. leányosztályokban	8	Gyülekezeti orgonista
Scholtz Lajos r. tanító	1874	1874	tanít a polg. leányosztályokban	18	—
Tomassek Ilona r. tanító	1875	1875	A II. leányoszt. tanítónője	20	—

Jegyzet: A francia nyelvet **Szakálos-Erard Julia** asszony tanította. Hitoktatók: Tiszt. **Kriszt Jenő** róm. kath. belv. káplán: **Kornfeld Gyula**, **Morgenstern Jakab** és **Pfeiffer Ignatz** urak, az izr. hitközség hitoktatói.

D) Órabeosztás.

D) Stundeneintheilung.

Tantárgy	El. fiúiskola				Elemi				Polgári			
					leányiskola							
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III	IV.	I.	II.	III	IV.
Vallás tan	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Magyar olvasás, irály s nyelvtan .	6	3	3	3	6	3	3	3	4	3	3	3
Német olvasás, irály s nyelvtan .	0	3	3	3	0	3	3	3	3	3	3	3
Szám tan	4	4	3	3	4	4	3	3	3	2	2	2
Mértan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Könyvvitel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Földrajz	—	—	{ 3	2	—	{ 2	2	2	2	1	1	
Történet s alkotmánytan	—	—		2	—		—	1	—	2	2	3
Természetrajz	—	—	2	2	—	—	2	2	2	2	—	—
Vegytan és ásványtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Gazdaságtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Beszéd- és értelem gyakorlatok .	6	4	—	—	6	4	—	—	—	—	—	—
Írás	—	2	2	2	{ 2	2	2	1	2	1	1	—
Rajz	{ 2	1	1	4		1	1	1	2	2	2	2
Ének		1	1	1		1	1	1	2	2	2	2
Testgyakorlás	—	2	2	2	—	—	2	2	2	2	1	1
Kézimunkák	—	—	—	—	5	5	5	5	3	3	3	3
Francia nyelv (mint rendkívüli tantárgy	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2
Heti összeg :	20	22	22	26	25	25	26	26	27	27	27	27

C) A bevégzett tananyag.

E) Behandelte Lehrstoffe.

a) A népiskolában. — a) In der Volksschule.

I. OSZTÁLY. — I. KLASSE.

Osztálytanító fiuknál: L u t t e n b e r g e r A g o s t.

leányoknál: J a k o b e i M a r g i t.

1. Vallástan.

12 biblia történet az ó és 12 történet az új szövetségből. Egyházi énekek és imák.

2. Nyelvtan.

Magyar írás és olvasás a nyelvtan alapfogalmainak idevonatkozó része, szorosabb meghatározás nélkül.

Egyszerű nyelvtani gyakorlatok megfejtése szóval, a palatáblán és írófüzetben.

3. Számtan.

A négy alpművelet szóval és jegyekkel az 1—50 terjedő számkörben.

4. Szemléltető oktatás.

Az iskola, a szülői ház, házi állatok; a kert, az utca, a helység, kézművesek, kereskedők; a mező, rét, erdő; néhány mezei állat és növény; a hegy, a víz; időváltozások.

Elbeszélések a gyermeki életből; állatmesék. Gyermekdalok és költemények.

II. OSZTÁLY. — II. KLASSE.

Osztálytanító fiuknál: A l e x A l b e r t.

leányoknál: T o m a s s e k I l o n a.

1. Vallástan.

A tanterv által előírt bibliai történetek, imák és egyházi énekek

2. Magyar nyelv.

A helyes olvasás gyakorlása. A főmondat s ennek különféle alakjai; a főnév, tulajdonnév, ige, személyes névmás, melléknév és számnév. Rövid nyelvtani feladványok. Költemények emlékelése.

3. Német nyelv.

A német írva-olvasás tanítása német szók gyűjtése és beszélgetések az egyszerű mondat körében, versek egyszerű fordítási

4. Számtan.

A négy alpművelet az 1—500-ig terjedő számkörben elvont és megnevezett számokkal. A mértékek megismertetése.

5. Szemléltető oktatás.

A háziállatok és néhány a kertben, mezőn, erdőben, vagy vízben élő állat; a legfontosabb növények és ásványok. Némely földrajzi fogalmak; a határ és az abban látható főbb tárgyak. Budapest tiz kerülete és a főváros környéke.

6. Szépirás. — 7. Rajz. — 8. Ének. — 9. Torna.

III. OSZTÁLY. — III. KLASSE.

Osztálytanító fiuknál: Kurz Sámuel,
leányoknál: Mokry Eszter.

1. Vallástan.

A biblia történetek összefüggésükben, Jézus s az apostolok élete és főbb tanai; az Úr imája; sz. írásbeli mondatok és egy házi énekek.

2. Magyar és német nyelvtan.

Az értelmes és helyes hangsúlyozással való olvasás. Az egyszerű és bővített mondatban előforduló beszédrészek; a név- és igeragozás elemei, valamint a helyesírás főbb szabályai. Alkalmos versek és velősebb mondatok betanulása. Fordítási gyakorlatok.

3. Számtan.

Az 1-től—10,000-ig terjedő számkörben a négy alapl művelet alkalmazott példákban. A különféle mértékek ismertetése.

4. Földrajz és hazai történelmi képek.

A főváros s ennek környéke, Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye és hazánk egyes vidékeinek megismertetése kapcsán egyes történelmi képek.

5. Természetrájz.

A gerinczes állatok; a növényországból a legszükségesebb tudnivalók s egynéhány ásvány.

6. Szépirás. — 7. Rajz. — 8. Ének. — 9. Torna.

IV. OSZTÁLY. — IV. KLASSE.

Osztálytanító fiuknál: Lux Ede.
leányoknál: Hudecz Olga.

1. Vallástan.

Az Isten, önmagunk és embertársaink iránt való kötelességek ismertetése, a 10 parancsolat és a hegyi beszéd tárgyalása által; az apostoli hitvallás ágazatainak ismertetése és megmagyarázása a bibliai történetek alapján; szentírásbeli helyek és egyházi énekek.

2. Magyar és német nyelvtan.

Az értelmes és szép olvasás. A tö, csonka, bővített, összevont és összetett mondatok megkülönböztetése; a ragok és képzők

ismertetése ; a mondattanhoz kapcsolt írásbeli gyakorlatok. Szavaklatok. Fordítások.

3. Számtan.

A négy alapművelet begyakorlása nagyobb és különnevű számokkal ; ezeknek egyműiekké való változtatása és a közönséges életben előforduló törtszámok.

4. Földrajz.

Magyarország megyénként ; a magyar államot környező államtestületek ; nevezetesen az osztrák állam és Europa államainak általános ismertetése.

5. Történet.

A történeti képek bővítése és az időszakok szerint való rendezése által nemzetünk fontosabb történeti mozzatainak ismertetése.

6. Természetisme.

A gerincztelen állatok ; a leginkább használt növények és ásványok ismertetése.

7. — Rajz. — 8. Szépirás. — 9. Ének. — 10. Torna.

A k é z i m u n k á t

tanították : az elemi leány osztályokban : Schulek Vilma és özv. Gerzsó Károlyné.

I-ső osztály : Egyszerű kis szalagok kötése ; harisnyakötés.

II-dik osztály : Horgolás és betűjegyzés elemei.

III-dik osztály : Horgolás, szoros-mintaszalag kötése, betűjegyzés.

IV-ik osztály : Lyukacsos mintaszalag kötése, színes pamut-tal való himzés.

Ezeket kívül kivételesen és csak a t. szülők kívánságára, a gyermekek tehetsége és kiképzett ügyességéhez mért fényüzési munkák is készítették egyes családi ünnepélyek alkalmára.

FÜGGELEK.

A német nyelv tanításának anyaga a népiskolában I. osztály.

A) Általános észrevételek.

1. *A tanítás* legyen minden tekintetben gyakorlati. Kerülje a nyelvtani formák és viszonyok elméleti megokolása s a gyermek értelmét meghaladó, időelőtti rendszerzést.

2. *A tanítás* anyagának megválasztásánál ne valamely előre megválasztott zsinórmérték szolgáljon irányadóul, hanem a tanítás általános menetében s a gyermek értelmi fejlődésében fölmerülő alkalmi szükség vezessen bennünket.

3. *Fordítsunk* nagy súlyt az ismétlésekre, s legyünk azon, hogy az egyes szók, nyelvtani formák és viszonyok — a meny-nyire lehet — minden újabb gyakorlattal először az eredeti alakban forduljanak elő s csak később módosított és bővített alakban, hogy a növendék az új ismeretlent már valami régibb, ismert fogalomhoz kapcsolhassa.

B) A tanítás anyagának összeállítása.

Megjegyzés. Az alábbi következő számok nem a tanításban követendő sorrendet és mértéket szabják elő, hanem csupán azon köröket jelölik ki, a melyekből a német nyelvnek már ezen a fokon leendő gyakorlásához a szóanyagot okszerű kiválasztással meríteni lehet.

1. *A gyermek* neve, lakása, szülői s azok foglalkozása.

2. *Az emberi* test s annak részei. Mít tehet az ember testének egyes részeivel? Az érzékek s azok gondozása. Hibás érzékek. Az iskolaterem s a mi abban van. Iskolai bútorok, tanítási eszközök, azoknak minősége, nagyság, szín, tapintás, anyagra nézve. Kik készítik, mire használják. A tárgy elemi fogalma. A tanító s a tanítványok. A személy fogalma. Iskolai élet. A tanulók kötelességei a rend és fegyelem dolgában.

4. *A család.* (Apa, anya-szülők; fiú, leány-gyermek; testvérek; rokonok). Egymás iránt való szeretet. Árva gyermekek. Jótékonyosság.

5. *A háznép.* (Cselédek s azok foglalkozása).

6. *Házi állatok.*

7. *Táplálék.* Edények, evőeszközök.

8. *Ruházat* s azok anyaga.

9. *A kert.* Kerti munka. A kertész, s szerszámai. Mi terem a kertben?

10. *Az utcza, piac.* A helyiség és lakosai. Kézmívesek, kereskedők. Egyéb foglalkozású emberek. Kik ügyelnek fel a rendre? Engedelmisség. Rendőrök, katonák, fegyverek.

11. *A mező;* mezei növények és állatok. A földmives, mezei munka.

13. *Erdő, fák, bokrok, virágok, mérges bogyók, gombák.* Erdei állatok. Vadak; vadász.

14. *Rét;* szérű, szénagyűjtés.

15. *Legelő;* pásztorok.

16. *A határ.* Hegy, völgy, síkság. Szárazföld és víz. Mi van a földben, a hegyekben? Bánya; bányászok. Mi van a vízben; halászhók.

17. *Az ég.* Nap, hold, csillagok. Felhók. Az idő (nappal, éjjel stb.) Időjárás. Légtünemények. Korszakok.

18. *Az Istenről* a vallási órákban szólnak.

19. *Élet,* halál, temető.

A tulajdonképeni beszédgyakorlatokon kívül tanulnak a gyermekek alkalmas verseket, rövid leírásokat és kötetlen beszédben e czélra szerkesztett, ugyancsak rövid meséket, illetve elbeszéléseket. Kiválólag felhasználhatók pld. ezek:

a) *Versék:* Kätzchen und Mäuschen. Häschen. Schäfchen. Ratet einmal. Der kleine Gernegross. Das listige Grasmücklein. Der Vogel am Fenster. Im Garten.

b) *Mesék:* Der Rabe und der Fuchs. Der Bär und die Bienen. Die drei Goldfischchen. Das Tannenbäumchen.

c) *Elbeszélések:* Die Kuh. Karo. Jockel stb.

d) *Dalok:* Hopp, hopp, hopp! Der Winter.

e) *Vallásos énekek.*

Betanítás közben e darabokat szóról-szóra le kell fordíttatni s e közben szigoruan ügyelni arra, hogy a gyermekek az egyes német kifejezéseknek magyaros jelentését is elsajátítsák.

II. Osztály.

1. *A német írott és nyomtatot betűk íratása, elolvastatása az elfogadott ABCs könyv nyomán.*

2. *Olvástatás közben* az egyes szók, illetve mondatok kikérdezése, szükség esetén megmagyarázása.

3. *Az I. osztályban* elsajátított szókészlet fölhasználása a beszéd- értelemgyakorlatok vagyis szemléltető-oktatás alkalmával.

4. *A tulajdonképeni nyelvtani oktatás a következőkre terjed:*

a) *Mondat,* szók, szótagok, beszédhangok, betűk a szóragozás gyakorlása.

b) *Tárgynév,* személynév, főnév. Nemszók. Egyes és többes szám. (A nagy betűk szerepe a mondat és a nevek kezdetén)

Melléknév s fokozása. A cselekvésszók vagy igék a három főidőben.

A mondatrészek szerint való elemzés szükségtelen; a helyett gyakorolja a tanító a gyermekeket abban, hogy biztosan ki tudják találni: egyik vagy másik szó, mely kérdésre felel.

5. *Írásbeli gyakorlatul* szolgálnak:

a) *Irott és nyomtatott részek* másolása.

b) *Apró*, lehetőleg összefüggő mondatokról alakított feladatoknak németből magyarra, s magyarból németre fordítása, mindenkor szóbeli megfejtés, illetve magyarázat után.

c) *Adott német* kérdésekre német feleleteket írni, szintén megelőző szóbeli gyakorlás után.

6. *A beszéd- és értelemgyakorlat* fölváltva magyar és német nyelven történjék.

7. *Az emlékezés gyakorlásának* tárgyául szolgáljanak rövidebb versek, mesék és elbeszélések, a melyeket előbb magyarra kell fordíttatni.

III. Osztály

A magyar nyelv tanítására vonatkozó s az 1—5 pont alatt előfordult elvek a német nyelv tanításánál is szem előtt tartandók. Különös súlyt kell fordítani a fordításokra is még pedig nemcsak németből magyarra, hanem különösen későbbben megfordítva a magyarból németre.

Megismertendő a mondat alapján a tömondat s ennek részei.

A szókból: a főnév, ige, melléknév, számnév, személyes név— más és egynehány gyakrabban előforduló kötőszó.

A cselekvő igének a három főidőben való ragozása.

Helyes írási gyakorlatok.

a) olvasókönyvből való olvasás s másolás.

b) Emlékelt dolgoknak fejből való leírása.

c) Egyes sajátzerű helyesírási szók összegyűjtése.

d) Tollba mondás után,

e) *Helyes írás főbbszabályok, s az írásjelek.*

f) Egyes tárgyaknak adott kérdések alapján való leírása.

Magyar-német *beszélgetések*. Ezeket kell, hogy megelőzze a szógyűjtés; kiindulva az iskolából s onnan tovább:

Az időről; időjárásról, felkelés, lefekvés; reggeliről, ebéd, ozsonna, vacsora;

A tanuló teendőiről: olvasás-, írás-, rajzolásról stb:

Személyekről, mint mester-emberekről;

Allapotok: egészség, betegség.

A határról.

Közmondások, talányok, szójárások; — olvasmányok tárgyalásai könnyebb dolgoknak könyv nélkül való tanítása és esetleg fejből való leírása.

A szépirás gyakorlása ütemezés által.

A nyelvtani oktatás alapjául ezen osztály az olvasókönyvet és alkalmas feladattárt használ. A nyelvtani oktatás egyes óráiban kell a növendékeknek fölváltva írni, olvasni, az olvasmányt tárgyalni, a szorosabb vett nyelvtani ismereteket gyakorolni. Csak a szépirásra fordított idő képez e tekintetben kivételt.

A növendékek készítenek hetenkint egy német nyelvtani, — írásbeli dolgozatot.

Két hetenkint emlékelnek egy-egy költeményt.

IV. Osztály,

A) **Az értelemmel való olvasás** gyakorlása az elfogadott olvasókönyv nyomán.

B) **Az egyszerű tiszta mondat.**

Állító, közlő, kérdő, parancsoló és óhajtó mondat és írásjelei.

a) **Alanya lehet:**

1) *Főnév.* A főnév nemei: köznév, tulajdonnév, elvont főnév. Határozott és határozatlan névelő.

A többes képzése, szótagok által; en-, er-, stb. Hangváltozás által (ä, ö, ü, äu) stb.

A főnév képzése: (heit-, keit-, niss-, schaft-, mut-, tum.)

Az összetett főnév.

2) *Személyes, mutató és határozatlan névmás.* 3) *Melléknév.*

4) *Ige.* 5) *Határozatlan számnév.*

b) **Állítmánya lehet:**

1) *Főnév.* 2) *Melléknév:* (Melléknév képzése, összetett melléknév, a melléknév fokozása. 3) *Ige.* Az ige képzése (be-, ge-, emp-, ent-, er-, ver-, zer) Sein-, haben-, werden segédigék és a rendes igék conjugálása.

C) **Az összevont mondat.**

Több alany, egy állítmány; egy állítmány, több alany.
Kötőszók.

D) **A bővített mondat.**

A jelző lehet:

Melléknév. Igenév. Birtokos névmás. Mutató névmás. Számnév (fő, sor, határozatlan). Főnév a Genitivusban. Utójelző-Beiname.

A kiegészítő:

Főnév az Accusativusban, a Dativusban. A főnév ejtegetése.

A különféle határozók. (Igehatározók és Praepositíók.)

E) **Helyesírási gyakorlatok.**

F) **Írály-gyakorlatok.**

Egyszerű mesék, levelek, leírások adott kérdések szerint. Versek szavalása. Fordítási gyakorlatok.

b) A polgári

b) In der Mädchen-

I. polgári

Osztályfőnökök: Klassenlehrer:

Tantárgy	Heti óra szám	Tanító	Tan könyv
Vallás tan	2	Falvay Antal	Bereczky S. Biblia-Ismertetés Sz. Biblia. Szőnyi : Énekeskönyv.
Magyar nyelv	4	Mikolík Kálman	Dr. Gyulay B. olvasókönyve I. r. Törkos L. Magyar Nyelvtan
Német nyelv	3	Mikolík Kálmán	Jausz K. Német olvasó- könyv I. r. Bohm-Steinert kl. deutsche Sprachlehre.
Földrajz	2	Kardeván Vilmos	Márki : Földrajz I. Németh : Magyarország hegy- és vízrajzi térképe. — Kozma : Atlasz.
Szám tan	3	Scholtz Lajos	Vajdafl : Szám tan I
Természetrajz	2	Mikolík Kálmán	Fillinger : Állattan I, Szeceksay : Növénytan
Szépírás	2	Mikolík Kálmán	—
Ének	2	Szőnyi Tódor	Szőnyi T. Énekeskönyv
Rajz és Mértán	2	Dittmann Antal	—
Női kézmunkák	3	Kardeván Ida	—
Testgyakorlás	2	Scholtz	—
Francia nyelv	2	Erard Julia	Ch. Noel : Premières lectures françaises.

Leányiskolában,

Bürgerschule

leányosztály.

Mikolík J. Kálmán.

T a n a n y a g

A biblia fontossága; a szentírás története és az ó szövetség egyes könyveinek részletes ismertetése. Biblia olvasás. Egyházi énekek.

Szép és értelmes olvasás főképe a hazai történelemre és a magyar népeletre vonatkozó olvasmányok értelmezése és tartalmuk rövid összefoglalása. — Alkalmas olvasmányok alapján az egyszerű bővített mondat fő- és mellékrészei, a beszédrészek meghatározása, a teljes név- és igeragozás és a szóképzés. Kisebb versek szavalása. Hetenkint 1, csak az iskolában tartott írásbeli gyakorlatul diktandó-írás vagy kisebb mesék és leírások fogalmazása.

Helyesen hangsúlyozott értelmes olvasás. Mondattani alapon a mondat- és beszédrészek ismertetése: névszók ejtegetése és igék hajlítása. Könnyebb elbeszélések s mesék, leírások fogalmazása. Helyesírási, fordítási és szavalási gyakorlatok.

A magyar korona országainak, az osztrák tartományoknak és Európa többi országainak természeti és politikai földrajza részletesen.

A négy alpművelet elvont, egy- és különnevű számokkal. Arányosság és az egyszerű hármas szabály. A métermértékek és a hazai pénzek ismertetése. Feladatok megfejtése fejből, táblán és füzetben.

Téli hónapokban: A gerinczesek jellemzőbb alakjainak részletes leírása és osztályozása, tekintve azok hasznát, kárát és elterjedési viszonyait. **Nyári hónapokban:** Több virágos növény leírása, tekintettel főbb alakjainak jellegzetes ipari fontosságukra. Egy kis herbarium készítése.

A fal táblán való előírás után ütenyezéssel a magyar és német abc kis és nagy betűi. Magyar és német folyóírás. Helyes toll- és testtartás.

Az öntudatos helyes énekléshez szükséges zeneelmélet: zongitógyakorlatok. A kemény hangsorok. Egyházi énekek. Egyszólamu dalok.

Mértani alapfogalmak. Az egyenes vonalak mérése, osztása és egybeállítás rajzeszközzel és szabadkézzel. Egyenesvonalu síkidiszítmények, egyszerű padozat-minták és meander-szalagok rajza.

Hurok-, szár- és Hohlbein öltés gyakorlása egy-egy tálczakendőn. Kivarrások. A hálózás elemei.

Rend- és szabadgyakorlatok: különféle tag- és törzsgyakorlatok. A természetes járás halkán, dobbantással és utánlépéssel ugrás.

Szergyakorlatok: a vízszintes és rézsutos lábtón, lebegőfán, lengő kötelen, támfán és gyűrűhintán.

Játékok: Labdafogás. Táncjáték. Farkas és bárány.

A kiejtés begyakorlása. Írás és ékjelek. A háromféle névelő, főnév és ejtegetése, adjectiv possessif, demonstratif, tulajdonnevek, preposition számnevek. A voir és être főbb alakjait. Fordítások. Szavalás. Hetenkint 1 írásbeli gyakorlat.

II. polgári

Osztályfőnök : — Klassenlehrer :

Tantárgy	Heti óra szám	Tanító	Tankönyv
Vallás tan	2	Falvay Antal	Beiczky Bibl. ismertetés
Magyar nyelv	3	Falvay Antal	Dr. Gyulay B. olvasókönyv II. r. Törkös L. magy. nyelvtan.
Német nyelv	3	Kardeván Vilmos	Jausz K. : német olvasó könyv II. rész. Bohm-Steinert : kl. deut- sche Sprachlehre.
Történelem	2	Kardeván Vilmos	Márki : Földrajz II. Kozma : Atlasz.
Földrajz	2	Kardeván Vilmos	Kozma : Világtörténelem
Szám tan	2	Scholtz Lajos	Vadjagy : Szám tan II.
Mértan	1	Scholtz Lajos	—
Természetr ajz	2	Mikolík Kálmán	Fillinger : Állattan II. Szeeskay : Növénytan.
Ének	2	Szőnyi Tódor	Szőnyi : Énekeskönyv
Írás	2	Mikolík Kálmán	—
Rajz	2	Dittmann Antal	—
Kézímunka	2	Kardeván Ida	—

leányosztály.

Kardeván Vilmos.

Az új szövetség egyes könyveinek részletes ismertetése és íróinak története. Biblia olvasás. Egyházi énekek.
A magyar nyelv mondat- és alaktana folytonos elemzéssel, kiváló figyelemmel a helyesírásra és az írásjelek használatára; a népnyelv ismertetése s a hibás kiejtés ellenőrzése; a rokonértelmű szók bemutatása és gyakorlása. Mondatrövidítés. A körmondat. Prózai és verses olvasmányok. Nyelvtani feladatok. Két hetenkint írásbeli dolgozatul leírások s egyéb önálló fogalmazványok. Szavalatok.
Az alaktalan ismétlése mellett a mellé- és alárendelt mondatok és a körmondat. Prózai és költői szemelvények. Gyakori fordítások, elbeszélések, átalakítások. Nyelvtani feladatok és helyesírási gyakorlatok. Havonként 2 írásgyakorlat. Szavalatok.
A történelem fogalma. Az ókori népek történelme röviden, a görögök- és rómaiaké részletesebben. A középkorból a népvándorlás; N. Károly birodalma.
Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália földrajza, különös tekintettel a természeti viszonyokra. A tanult földrészek vázlatainak készítése.
Az I. osztályban tanultak ismétlése. Az időszámítás körébe tartozó számítások. Tizedes törtek. Az összetett hármasszabály egész és tört számokkal. — A növendékek az elősoroltakat fejben, táblán és füzet-begyakorolják és dolgoznak iskolai és házi feladatokat is.
Pont, vonalak és szögek fekvése és mérése. A három-, négy- és sokszög, a kör és kerület fötulajdonságai és alakítása; továbbá szerkesztések alapján, az idomok összeállósága és hasonlósága.
Az őszi hónapokban a hazai gyümölcsök szemléltető leírása és osztályozása. Téli hónapokban az állattan gerinczeten osztályai rendszeresen az egyes főbb jellemek kiemelésével. A tavaszi hónapokban a fontosabb mezőgazdasági, kerti és konyha növények, fák, mérges-növények élő példányokon való szemléltetése és leírása, a megismert növények osztályozása és a herbárium-készítés folytatása.
A hangjegyek nevei és értéke: az ütemek, a hangsúly és a hangközök elméletileg és gyakorlatilag. *Egyházi énekek; egy- és két szólamu dalok és magyar népdalok.
Magyar és német folyóírás gyakorlása mint az I. osztályban.
Vegyes és görbevonalu síkétkitények rajzolása táblarajzok nyomán rajzeszközökkel és szabad kézzel.
Összetett minták horgolása és kötése. Harisnya, fehér és színes ruhamezők foltozása, beszövése. A varrás elemei, hurkolás. Könnyű áttört munka, töltő öltések, tübehuzás hasznos tárgyakon alkalmazva. Csomózott rojtkötés.

T a n t á r g y	Heti óra szám	T a n á r	T a n k ö n y v
Testgyakorlatok	2	Scholtz	—
Francia nyelv (fakultative)	2	Erard Julia	Ch. Noel : Premières lectures françaises

III polgári

Osztályfőnök : — Klassenlehrer :

T a n t á r g y	Heti óra szám	T a n á r	T a n k ö n y v
Vallástan	2	Falvay	Palfy J. : Egyháztörténete Egyházi énekek.
Magyar nyelv	3	Falvay	Wesely Ö. : Stilisztika. Arany : Toldi (magyarázta Lehr Albert).
Német nyelv	2	Kardeván	Dr. W. Jütting : prakt. Poetik.
Történelem	2	Kardeván	Kozma : Világtörténelem.
Földrajz	2	Kardeván	Márki : Földrajz. Kozma : Atlasz.
Vegytan, ásvány- tan és földtan	3	Scholtz	Rybar : Vegytan és ásvány- tan

T a n a n y a g

Alapfogalmak. A termelés főágai. A vagyonszerzés. A nő szerepe és hivatása a házi gazdaság vezetésben. A takarékosság fontossága. Költségvetés. A lakás, butorok, ruházat és élelmiszerek, azoknak beszerzése és eltartása. A háztartási munkák megosztása. A házi tüzhely szentsége.

Közönséges törtékek. Olasz gyakorlat. Egyszerű és összetett hármasszabály törtékekkel. A hazai pénzek és mértékek folytonos ismételése.

A három-, négy- és sokszög s a kör területének, s egyszerű szabályos testek térfogatának s felszínének ismertetése, illetve kiszámítása.

A magyar és német folyóírás gyakorlásán kívül a ronde-írással diszketük

Sikékitményeknek rajzolása és festése különböző stýlben, magyarázattal kísért táblai előrajzok nyomán.

A hangközők és lépcsők folytatólagos ismertetése és továbbgyakorlása. A skálák képzése és éneklése minden hangnembben. Két és három szólamu gyakorlatok és énekek. Chorálok.

Anyagisme és különféle kikészítési eljárás. Kötés és horgolás egyesítve. Asztalfutó könnyű rajzzal és himzőöltéssel. Csipkehorgolás. Betű-, színes és fehérhimzés. A fehérneműek készítéséhez szükséges mértékfelvétel. Szabásrajzok készítése.

Kanyarodások járásközben, csillagjelállítás. — Forgólépésjárás; csuszószökdelés. Botgyakorlatok. — Magas és távugrás. Zsómolyon átugrás, gyakorlatok gyűrűhintán: fordulattal, lábműködéssel felhuzódás; körhintán: futás és mérsékelt repülés; létrán: függeszkedés lóbálással: támfán: mellső és hátsó fekvő támasz. Játékok.

Értelmes olvasás és ennek alapján folytonos beszédgyakorlatok. Az egyszerű bővített mondat ismertetése, mondatrészi és beszédrészi elemzés. Verses és prózai darabok megtanulása. Copiek, nyelvtani gyakorlatok, dictéek és kis compositiók olvasmányok alapján. Beszédgyakorlatok a közéletből merített dolgok köréből.

leányosztály.

Falvay Antal.

T a n a n y a g

Az apostoli hitvallás. A választanok. Erkölcsan. Biblia-olvasás. — Egyházi énekek.

Költői művek olvasása és esztetikai fejtegetése, szavalása és ezek alapján: a költői műfajok ismertetése és a kiválóbb magyar írók méltatása. Az irodalomtörténet vázlata. — Két hetenkint írásbeli dolgozatok leginkább az olvasmányokból merítve, a főalakok jellemrajzát adva, és fogalommagyarázatok, elmélkedések.

Tantárgy	Heti óra szám	Tanító	Tankönyv
Gazdaságtan	2	Scholtz	Sebestyénné Stetina J. Gazdaságtan fels. leányiskolák számára
Számtan	2	Scholtz	Vajdasy : Számtan III.
Mértan	1	Scholtz	—
Írás	1	Mikolík	—
Rajz	2	Dittmann	—
Ének	2	Szőnyi	Szőnyi : Énekeskönyv
Kézimunka	3	Kardeván Ida	—
Testgyakorlás	1	Scholtz	—
Francia nyelv (fakultative)	2	Erardné	Noel : Premières lectures franczia (Haladóknak)

IV. polgári

Osztályfőnök : — Klassenlehrer :

Tantárgy	Heti óra szám	Tanító	Tankönyv
Vallás tan	2	Falvay	Bereczky S. : Ev. hit és erkölcstan Egyházi énekek
Magyar nyelv	3	Falvay	Novák Sándor : A magy. nemzet irod. ismertetése

T a n a n y a g

Rendgyakorlatok; kanyarodások, körülkörzés, fordulatok járásközben. Szabadgyakorlatok: összetett hármass gyakorlatok, hintajárás, bibiczjárás. Szergyakorlatok: ugrózsámolyon, függeszkedés létrán, lebegőjárás, és egymásnak kerülése gerendán; gyakorlatok lengő kötélén és gyűrűhintán. Labdajáték.

Alaktani ismétlések. A rendes igék tüzetes ragozása; használtabb ranghagyó igék, névmások, határozók s a uévragozás részletesen. Mondatok készítése. Olvasás, fordítás és az olvasmányok tartalmának elbeszélése. Dietéék, nyelvtani és helyesírási gyakorlatok. Versek, prózai darabok és kis párbeszédek könyv nélkül.

leányosztály.

Scholtz Lajos.

T a n a n y a g

A keresztény egyház története a 30 éves háborúig, különösen a hitjavítás hazánkban.

Nyelvtani ismétlések elemzés közben költői és prózai olvasmányok alapján. Az egyszerű és szép stílus sajátosságai, kiváló tekintettel a magyar nyelv eredeti sajátosságaira. Prózai és versalak. Hangsúlyos és időmértékes verselés. Az írásművek felosztása, a prózai műfajok és a közeleti fogalmazványok. Irály- és verstani elemzések A r a n y T o l d i-jának tárgyalása. Irálygyakorlatul: levelek, ok- és ügyiratok. Szavalatok.

Német verstan, jelesen: a szótagok mértéke, a verslábak és verssorok, a rim fajtái és nemei, a versszakok. A költői műfajok. Két hetenkint írásbeli dolgozat, részint szabadon, az olvasmányokból merítve

A papság és császárság küzdelmei: a kereszties hadjáratok. D'Arc Johanna; a Habsburgok a középkor végén. — Spanyolország felszabadulása. Találmányok. A reformáció. A Habsburgok világbirodalma. A németalföldi szabadságharc. A 30 éves háború, XIV. Lajos kora. Az angol forradalom, II. Frigyes, Nagy Péter. Az északamerikai szabadságharc. A franczia forradalom. Napoleon. A német birodalom és az olasz királyság megalakulása.

Kapcsolatban a történeti tanítással az eddig tanultak ismétlő áttekintése és gyakorlása a térkép folytonos használata mellett.

A levegő és a víz elemeinek ismertetése. Elem és összetett test. Kristályok. Nem fémek elemek és azoknak fontosabb vegyületei. A savak. A könnyű és nehéz fémek. Öntvény. Aljak. Sók. A szervetlen testek alaki természetani és vegytani tulajdonságai. Kőzettan és földtan. Szerves vegytanból: illó olajok- és gyanták, szénhidrátok, a szeszes erjedés, az alkoholok, a savak, zsíradékok, festő anyagok, alkaloidok és fehérnye anyagok.

Tantárgy	Heti óra szám	Tanító	Tankönyv
Német nyelv	3	Kardeván	Stohne : Lehrbuch der deutschen Literatur
Történelem	3	Mikolík	Sebestyén : M. történ. és Csáky : Alkotmánytan
Földrajz	1	Scholtz	Ekkert : Természettan és csill. földrajza.
Számтан	2	Scholtz	Vajdasy : Számтан IV.
Könyvvitel	1	Mikolík	Zalai : Családi háztartás könyvvezetése
Természettan	3	Scholtz	Ekkert : Természettan.
Egészségtan	2	Falvay	Csapódi-Ger'óczy : Egészségtani kézikönyv
Ének	2	Szőnyi	Szőnyi : Énekeskönyv
Rajz	2	Dittmann	—
Kézimunka	3	Kardeván Ida	—
Testgyakorlás	1	Maurer	—
Franczia nyelv	1	Erardné	Salarien : Franczia olvas- mányok.

A német irodalom-történet rövid vázlata. A klasszikus iskola kiváló tagjai: Klopstock, Lessing, Herder, Wieland, Göethe, Schiller élet-rajzai és egyes műveinek megismertetése. Szavalatok. Két hetenkint egy írásbeli szabad dolgozat (Sprichwort-Erklärung, Schilderungen, Erläuterungen, Abhandlungen).

Magyarország története összefüggő előadásban a legrégibb időtől fogva a legújabb — az alkotmánynak fontosabb intézményeire való tekintettel, a növendékek nemzeti érületének és jellemének fejlesztésére. Magyarország természeti és politikai földrajzának áttekintése.

Kapcsolatban a természettannal: A csillagászati földrajz elemei. A csillagok felosztása. Naprendszerünk. A föld és ábrázolása. Látókör, tetőpont. Földrajzi szélesség. A föld forgása és keringése. Nap-pálya. Naptávol, napközeli. Nap- és évszakok, földővek. A hold mozgása és fényváltozásai. Nap- és holdfogyatkozás. Álló csillagok: csillagképek. Az egyes tünetmények magyarázata megfelelő földrajzi készülékek segítségével történik.

A százalékszámítás és alkalmazása. A láncszabály. A hazai és a legfontosabb külföldi pénznemek ismertetése és átszámítása. Egyszerű és összetett részarányos osztás. Vegytésszabály. Arany- és ezüst-ötvényekre, vertpénzre és állampénzpapírokra vonatkozó számítások. Gyakorlati példák kidolgozása táblán s füzetben.

A könyvvitel fogalma és fontossága. Leltár (cselekvő, szenvedő és tiszta vagyon). Pénzüri jegyzékkel egyesített napló. Főkönyv. Nyersmérleg. Próbamérleg. Egyes tételek elhelyezése a naplóba és főkönyvbe.

A természettan alapfogalma. A testek általános tulajdonságai, azok halmazata. A hő és annak hatása. Hőmérő. A szilárd, csepegős és terjedős testek egyensúlya és mozgása. A hangtan. A fénytan. A de-lejesség. A villamosság. Mindez kísérletek alapján magyarázva.

Az egészség és betegség fogalma. Az egészségre ható tényezők. A mozgás, érzés. Bőrrendszer. Érzékek. A légzés. A vérkeringés. A táplálkozás. Mérgezés. Réktöni segély. Ragályozás. Sebfertőzés. Beteg-ápolás. Az emberi szervezet egyes részeinek megóvására, ápolására és fejlesztésére vonatkozó szabályok. A testi nevelés főbb elvei.

Az énekhez szükséges ismeretek az összhangzattanból. Több szólamú női karok. Műdalok jeles dalszerzőktől. Kétszólamú chorálok.

Bevezetés a távlati rajzolásba. Távlati rajzolása az egyenes vonalnak, síklapnak és egyszerű szögletes testeknek. A színharmonia ismertetése és síképitmények rajzolása és festése. — Domboru gipsz-épitmények rajzolása körrajzban, majd árnyékolva.

A fehérneműek szabása, varrása. Áttört munka, műhimzés, csomózás, műfoltozás. Felső ruha szabás és varrása. Szabáskönyv készítése. Utasítás a kőzimunkalapokban előforduló rajzok, minták, kézi-munkák leszámolására, utánzására.

A III. oszt. anyaga nagyobb kiterjedésben és nehezebb összekötetésben; a testgyakorlás tanításból kifolyó utasítások a gyakorlati életre.

Az előző osztályokban elsajátított ismeretek kiegészítése egyes olvasmányok tárgyi és alaki kezelése alapján. Kisebb levelek fogalmazása. Fordítás, beszéd- és szavlati gyakorlatok.

E) Tankönyveink.

F) Unsere Schulbücher.

Használt tankönyvek	Fü- osztály- ban	Leányosoz tál y- ban
1. Bereczky S. Bibliatörténetek	II. II.	II. III.
2. Bereczky : Hit- és Erkölcstan	—	IV. polg.
3. Győry V. Luther kis kátéja	IV.	IV. el., I. s. II. p.
4. Pálffy kis egyháztörténete vagy Korcsek kleine Reformationsgeschichte	—	III. polg.
5. Bereczky Biblia ismertetés	—	I. II. polg.
6. Egyházi énekek ev. iskola számára	III. IV.	III. IV. I. II. polg.
7. Énekes könyv	III. IV.	I. II. III. IV. p.
8. Új testamentom v. egész biblia	IV.	IV. I. II. III. IV. p.
9. ABC- és olvasókönyv Péterfy és társaitól	I.	I.
10. Kurz S. Németh ABC	I.	I.
11. Falvay és társai magyar-német olvasókönyve	II.	II.
12. Komáromy, Lakits s. t. olvasókönyve	III. IV.	III. IV.
13. Gyulay magyar olvasókönyv	—	I. II. polg.
14. Lehr Arany Toldija	—	III. polg.
15. Jausz Lesebuch I. II.	III. IV.	—
16. Jausz György német olv. polg. isk. szám. I. II.	—	I. II. polg.
17. Komáromy, magyar nyelvtan	II.	II.
18. Bárány, Nyelvkönyv I. II.	III. IV.	III. IV.
19. Torkos L. magyar nyelvtan	—	I. II. polg.
20. Veszely Ö. Stylistika	—	III. polg.
21. Novák S. magyar nemz. irod. ismertetése	—	IV. polg.
22. Junghans Striker Sprachschule I. II.	II—IV.	II—IV.
23. Bohm-Steinert kl. deutsche Sprachlehre	—	I. II. polg.
24. Dr. W. Jütting practische Poetik	—	III. polg.
25. Stohne Geschichte der deutschen Literatur	—	IV. polg.
26. Luttenberger számtani példatár	I.	I.
27. Füredi számtani példatár	II. III.	II. III.
28. Emericzy számtani példatár IV.	IV.	IV.
29. Vajdady Számtan I. II.	—	I. II. III. IV. pol.
30. Mikolik földrajza	III.	III.
31. Gáspár földrajza	IV.	IV.
32. Márki földrajza	—	I. II. III. polg.
33. Méhner-féle iskolai atlasz	IV.	IV.
34. Német Magyarország hegy és vízrajzi térképe	—	I. polg.
35. Kozma Földrajzi Atlasz	—	I. II. III. polg.
36. Ballagi K. és Nagy L. Magyarok története	IV.	IV.
37. Kozma, Világtörténelem	—	II. III. polg.
38. Sebestyén, Magyarok története	—	IV. polg.
39. Csiky alkotmánytan	—	IV. polg.
40. Csapódy Egészségtan	—	IV. polg.
41. Emericzy-Somogyi természetrajza	IV.	IV.
42. Ekkert természettan és csill. földrajz	—	IV. polg.
43. Fillinger állattan I. II.	—	I. II. polg.
44. Szecskaý növénytan és	—	I. II. polg.
45. Rybár vegytan és ásványtan	—	III. IV. polg.
46. Zalai család háztart. könyvvezetése	—	IV. polg.
47. Sebestyénné Stetina J. gazdaságtan	—	III. polg.

H) Tanulóink számának táblázatos kimutatása.

H) Statistischer Ausweis über unsere Schullugend.

Osztály	A tanulók száma			Vallása				Anyanyelv				Születési év								Szüleik polgári állása					Tandij				
	beiratot	Ezek közül		ágh. hitv.	ev. ref	róm. kath.	görög-keleti	izraelita	magyar	német	tót	egyéb	1889	1888	1887	1886	1885	1884	1883	1882	1881	1880	értelmiségi	kereskedő	iparos	földbirt. v. bérlet szom. szolgálattevők munkások	fizetők	landjmentesek	
		meghalt	elmaradt																										
I. fiú	52	—	8	26	4	5	—	17	50	2	—	—	46	6	—	—	—	—	—	—	—	—	22	18	7	—	5	44	8
II. „	63	—	5	33	1	4	1	24	60	3	—	—	3	53	5	2	—	—	—	—	—	—	31	20	10	1	1	54	9
III. „	74	1	3	27	—	7	—	40	71	2	—	1 ol.	—	9	52	12	1	—	—	—	—	—	23	38	6	3	4	67	7
IV. „	85	2	3	39	2	5	1	38	83	2	—	—	—	—	8	58	12	6	1	—	—	—	46	27	9	2	1	78	7
Összesen fiúk	274	3	19	125	7	21	2	119	264	9	—	1	49	68	65	72	13	6	1	—	—	—	122	103	32	6	11	243	31
I. elemi leány	33	—	2	12	—	4	—	17	28	5	—	—	22	11	—	—	—	—	—	—	—	—	6	19	7	1	—	29	4
II. „	50	—	5	20	1	4	—	25	36	14	—	—	—	35	12	3	—	—	—	—	—	—	7	23	17	1	2	48	2
III. „	43	—	—	18	2	6	—	17	40	2	—	1	—	4	18	16	3	—	1	1	—	—	12	18	8	2	3	38	5
IV. „	60	—	4	20	—	7	2	31	55	3	—	2	—	—	2	36	16	3	3	—	—	—	15	31	8	—	6	53	7
Összesen el. leány.	186	—	11	70	3	21	2	90	159	24	—	3	22	50	32	55	19	3	4	1	—	—	40	91	40	4	11	168	18
I. polg. leány	77	—	5	32	2	6	—	37	61	15	—	1	—	—	—	2	46	16	9	2	2	—	25	28	16	3	5	67	10
II. „	73	1	2	28	1	5	—	39	61	10	2	—	—	—	—	—	6	32	21	12	2	—	29	27	10	3	4	60	13
III. „	68	—	1	34	2	4	1	27	59	8	—	1	—	—	—	—	1	39	23	5	—	—	27	26	13	—	2	58	10
IV. „	58	—	1	25	3	5	—	25	55	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	30	19	7	20	21	12	3	2	50	8
Összes. polg. leány.	276	—	9	119	8	20	1	128	236	36	2	2	—	—	—	2	52	49	71	67	28	7	101	102	51	9	13	235	41
A tanulók főösszege	736	4	39	314	18	62	5	337	659	69	2	6	71	118	97	129	84	58	76	68	28	7	263	296	123	19	35	646	90

J) K i m u t a t á s

a tanulás eredményéről a folyó tanév végén.

J) A u s w e i s über die diesjährigen Resultate des Unterrichts.

O s z t á l y	v i z s g á t t e t t ; geprüft wurden ;										Főösszeg		
	rendes tanulóink közül ordentl. Schüler					magántanulók közül Privatschüler							
	Kitűnő I.	jéles II.	jó III.	elégséges IV.	elégtelen V.	összesen	Kitűnő I.	jéles II.	jó III.	elégséges IV.		elégtelen V.	összesen
	Kitűnő I.	jéles II.	jó III.	elégséges IV.	elégtelen V.	összesen	Kitűnő I.	jéles II.	jó III.	elégséges IV.		elégtelen V.	összesen
I. elemi fiu	14	17	11	—	2	44	10	2	2	—	—	14	58
II. elemi fiu	16	14	12	12	4	58	8	5	1	1	—	15	73
III. elemi fiu	15	27	19	8	1	70	9	2	1	—	—	12	82
IV. elemi fiu	19	17	18	30	5	80	5	2	1	1	—	9	89
összesen fiuk	64	75	61	40	12	252	32	11	5	2	—	50	302
I. elemi leány	11	10	7	1	2	31	12	4	1	1	—	18	49
II. elemi leány	10	18	11	4	2	45	6	3	1	—	—	10	55
III. elemi leány	10	15	17	1	—	43	7	1	1	1	—	10	53
IV. elemi leány	22	17	8	7	2	56	3	2	2	1	—	8	64
összesen elemi nép-iskolai leány	53	60	43	13	6	175	28	10	5	3	—	46	221
I. polgári leány	13	27	24	6	2	72	2	3	1	1	—	7	79
II. polgári leány	14	27	18	7	4	70	3	2	—	—	—	5	75
III. polgári leány	17	20	20	5	5	67	2	1	—	—	—	3	70
IV. polgári leány	18	20	15	2	2	57	2	1	—	1	—	4	61
összesen polgári iskola leány	62	94	77	20	13	266	9	7	1	2	—	19	285
Főösszeg	179	229	181	73	31	693	69	28	11	7	—	115	808

K) A tanulóknévsora.*)

K) Namensverzeichnis der Schüler.

I-só fiu-osztály. — I. Knabenklasse.

1. Altstock Hugó, 1889. Bp. izr.	27. Kránitz Lajos, 1889. Bp. ágh. tdm.
2. Bártfai Elemér, 1889. Bp. ágh. tdm.	28. Kulka Jenő, 1889. Bp. ev. ref.
3. Benjác Sándor, 1889. Bp. ágh.	29. Lederer Lipót, 1889. Bp. izr.
4. Bogsch Gyula, 1889. Pozsony, ágh.	30. Legányi Lajos, 1889. Bp. ágh.
5. Böhm János, 1888. Bp. ágh. kim. tdm.	31. Line Albert, 1889. Bp. ágh. tdm.
6. Braun Aurél, 1889. Bp. izr.	32. Lotter Ágost, 1889. Bp. ágh.
7. Daners Ferencz, 1889. Bp. rk. kim.	33. Malin József, 1889. Bp. ágh.
8. Deusch István, 1889. Bp. izr. kim.	34. Medvegy Ferencz 1888. Bp. ágh. tdm.
9. Eiberschütz Alajos, 1889. Bp. izr.	35. Neumann Gyula, 1888. Bp. izr.
10. Falb Gyula, 1889. Bp. ágh.	36. Neumann Sándor, 1889. Bp. rk.
11. Friediger Bernát, 1889. Bp. izr.	37. Renk Felix Gyula, 1889. Bp. ágh. tdm.
12. Gally János, 1889. Bp. ágh.	38. Renner Vilmos, 1889. Bp. ágh.
13. Goldberger Rezső, 1889. Bp. izr.	39. Salzer Armin, 1889. Bp. izr.
14. Haim Jakab, 1889. Bp. izr.	40. Sántha Lajos, 1889. Szász-Máté, rk.
15. Halász Zsigmond, 1889. Bp. ev. ref.	41. Sárffy Lajos, 1889. Bp. ágh.
16. Hamel Ernő, 1889. Bp. izr.	42. Schuster Vilmos, 1889. Bp. ágh.
17. Hirschfeld Kálmán, 1889. Bp. izr.	43. Schwarz Géza, 1888. Bp. izr.
18. Jármay Zoltán, 1889. Bp. ágh.	44. Schwarz Miklós, 1889. Bp. izr.
19. Joszt Sándor, 1889. Bp. ágh. kim.	45. Simon Vilmos, 1889. Bp. ágh. tdm.
20. Jureczky István, 1889. Bp. ágh.	46. Stein István, 1889. Bp. ágh. kim.
21. Kasche Pál, 1889. Kassel, ev. ref. kim.	47. Stessel Béla, 1889. Bp. ágh.
22. Keresztély Ernő, 1888. Bp. izr.	48. Szabó József, 1889. Bp. ev. ref.
23. Kiss Samu, 1889. Bp. ágh.	49. Szimou Gyula, 1889. Bp. rk.
24. Kogutowitz Lajos, 1889. Bp. rk.	50. Tsuk Imre, 1888. Bp. izr.
25. Kollmann József, 1889. Bp. ágh. tdm. kim.	51. Weisz József, 1889. Bp. izr.
26. Králik Tivadar, 1889. Bp. ágh.	52. Zsilinszky Mihály, 1889. Bp. ágh.

II-ik fiu-osztály. — II. Knabenklasse.

1. Alt Géza, 1888. Bp. ágh.	21. Hertzka Jenő, 1888. Bp. izr.
2. Auer György, 1888. Bp. izr. kim.	22. Hirschfeld Alfréd, 1888. Bp. izr.
3. Baltzer Ferencz, 1888. Bp. ágh. tdm.	23. Hüttl Károly, 1888. Bp. rk.
4. Bellmond Mika, 1888. Bp. rk. kim.	24. Jauche Frigyes, 1888. Bp. ágh. tdm.
5. Beuthe Ágost, 1888. M.-Frankfurt ágh.	25. Kálmán Miklós, 1888. Bp. ágh.
6. Binder Mihály, 1888. Bp. ágh.	26. Krempels Béla, 1888. Bp. ágh. tdm.
7. Blau Kamil, 1888. Bp. izr.	27. Kurucz Károly, 1888. Bp. rk.
8. Diamant Gyula, 1887. Bp. izr. kim.	28. Löwy Kornél, 1887. Bp. izr.
9. Dirner Miklós, 1888. Bp. ágh.	29. Mayer Náudor, 1888. Bp. izr.
10. Erdélyi Mihály, 1888. Bp. ágh.	30. Menner Tibor, 1888. Bp. ágh.
11. Fejér Imre, 1888. Bp. izr.	31. Mikolik László, 1888. Bp. ágh. tdm.
12. Fischer Andor, 1888. Bp. izr.	32. Milosavljevics Radosav, 1888. Bp. gk.
13. Fischer Edvin, 188. Bp. ágh.	33. Mirth Dezső, 1888. Bp. ágh. kim.
14. Fischer Elek, 1889. Déva-Ványa, izr.	34. Mössmer József, 1889. Bp. rk.
15. Földiák Frigyes, 1889. Bp. izr.	35. Nagel Pál, 1888. Bp. izr.
16. Friedenthal Pál, 1888. Bp. izr.	36. Nufer Lajos, 1887. Bp. ágh.
17. Frischmann Kornél, 1888. Bp. izr.	37. Olbricht Vilmos, 1888. Bp. ágh.
18. Fruttiger Frigyes, 1888. N.-Szombat, ágh.	38. Politzer Tibor, 1888. Bp. izr.
19. Gerstenberger Frigyes, 1888. Bp. ágh.	39. Polnai György, 1888. Bp. izr. kim.
20. Goldenberg Bódog, 1888. Bécs, izr.	40. Rappaport Jenő, 1888. Bp. izr.
	41. Roger Marczel, 1887. Bp. izr.

*) Rövidítések: ágh. = ág. hitvallás; — ev. ref. = helvét hitv.; rk. = római katolikus; — gk. = görög-keleti; — izr. = izraelita; tdm. = tandiementes; mt. = magántanuló; — kl. = kilépett; — mh. = meghalt.

53. Weisz János, 1888. Bp. izr.
54. Weisz Lajos, 1888. Bp. izr.
55. Weiss Tivadar, 1888. Bp. ev. ref.
56. Wellis Egon, 1888. Bp. izr.
57. Wertheimer Hugó, 1888. Bp. izr.
58. Wiegner Ervin, 1888. Bp. ágh.
59. Wolfner György, 1888. Bp. izr.
60. Würsching Dezső, 1888. Bp. ágh.tdm.
61. Würsching Emil, 1886. Bp. ágh.tdm.
62. Würzler Béla, 1888. Bp. ágh.
63. Zeichan János, 1888. Bp. ágh.
42. Schelken Béla, 1887. Bp. ágh. tdm.
43. Scherer Lajos, 1887. Cservenka, ágh.
44. Schuster István, 1888. Bp. ágh.
45. Schütze Kurt, 1888. Bp. ágh.
46. Seligmann Árpád, 1888. Bp. ágh.
47. Somogyi István, 1888. Bp. ágh. tdm.
48. Techel Vilmos, 1888. Bp. ágh.
49. Tóth Árpád, 1888. Bp. ágh. tdm.
50. Vetsey István, 1888. Bp. ágh.
51. Vetter Ödön, 1888. Bp. ágh.
52. Walko Lóránt, 1888. Bp. ágh.

III. fiu-osztály. — III. Knabenklasse.

1. Abonyi Tibor, 1888. Bp. izr.
2. Altstock Ödön, 1887. Bp. izr.
3. Bellmond Frigyes, 1887. Bécs, rk. kim.
4. Bendl Kálmán, 1887. ágh. tdm.
5. Blum József, 1887. Bp. izr.
6. Bogsch Aladár, 1887. Pozsony, ágh.
7. Böhm Dezső, 1887. Bp. ágh.tdm.kim.
8. Bzdach Gyula, 1885. Bp. ágh.
9. Deutsch Jenő, 1887. Bp. izr.
10. Deutsch Rezső, 1887. Bp. izr.
11. Devecseri Ernő, 1887. Bp. izr.
12. Ehrenstein István, 1887. Bp. izr.
13. Feuer Egon, 1887. Bp. izr.
14. Fischer István, 1888. Pa. Kertész-Sziget, izr.
15. Füredi Imre, 1887. Bp. izr.
16. Gärtner Frigyes, 1886. Bp. ágh. tdm.
17. Gerzso Henrik, 1887. Bp. ágh.
18. Glatz Ernő, 1887. Szatmár, ágh.
19. Grosz Mihály, 1887. Bp. ágh.
20. Gundel Ferencz, 1887. Bp. ágh.
21. Haim Dávid, 1888. Bp. izr.
22. Haim Leó, 1887. Bp. izr.
23. Halász Imre, 1887. Bp. izr.
24. Hirsch Pál, 1886. Bécs, izr.
25. Jureczky János, 1887. Bp. ágh.
26. Kamermayer Viktor, 1887. Bp. ágh.
27. Kellner Alfréd, 1887. Bécs, izr.
28. Kirchknopf Ervin, 1888, Bp. ágh.
29. Kiss Antal, 1887. Bp. ágh.
30. Klein Gyula, 1887. Bp. izr.
31. Kogutowicz Imre Jakab, 1887. Bp.rk
32. Kramer Rikárd, 1888. Bp. izr.
33. Kránitz Jenő, 1887i Bp. ágh. tdm.
34. Legányi Ernő, 1887. Bp. ágh.
35. Loewenfeld Tivadar, 1887. Bp. rk.
36. Maléter Tibor, 1887. Bp. ágh.
37. Mangold József, 1888. Bp. izr.
38. Mautner Sándor, 1887. Bp. izr.
39. Melocco Sándor, 1888. Lestans, Olaszország. rk.
40. Montag Tibor, 1887. Puszta Páka, Kecske-mét m. izr.
41. Nagel István, 1888. Bp. izr.
42. Obláth Károly, 1887. Bp. izr.
43. Oestereicher Miksa, 1887. Bp. megh.
44. Paulus Róbert, 1886. Teschen, ágh. tdm.
45. Pauncz Alfréd, 1887. Bp. izr.
46. Plan Frigyes, 1887. Bp. izr.
47. Popper László, 1887. Bp. izr.
48. Reiner Ernő, 1887. Bp. izr.
49. Reisner Alfréd, 1887. Bp. izr.
50. Renk Ernő György. 1887. Nagy-Máros, ágh. tdm.
51. Sántha Sándor, 1887. Bp. rk.
52. Schelken József, 1886. Bp. ágh. tdm.
53. Schrecker Gyula, 1886. Bp. izr.
54. Schreiner Rezső, 1887. Pozsony, ágh.
55. Schulhof Miksa, 1887. Bp. izr.
56. Schwarz Béla, 1888. Bp. izr.
57. Seidner Dezső, 1887. Bp. izr.
58. Somogyi Rezső, 1887. Vihnye, izr.
59. Stern István, 1887. Bp. izr.
60. Stühmer Jenő, 1886. Bp. ágh.
61. Suhajdy György, 1887. Bp. ágh.
62. Székely Kornél, 1887. Bp. izr. kim.
63. Szimon István, 1887. Bp. rk.
64. Tolnai Pál, 1887. Bp. izr.
65. Tuczentaller Sándor, Bp. ágh.
66. Uhryk Géza, 1887. Bp. ágh.
67. Urbán Zoltán, 1887. Eperjes, ágh.
68. Virág Zoltán, 1887. Bp. izr.
69. Weisz György, 1887. Győr, izr.
70. Wellis Dezső, 1887. Bp. izr.
71. Wünsch Oszkár, 1887. Bécs, rk.
72. Zsilinszky István, 1887. Bp. ágh.
73. Zurányi Gusztáv, 1886. Bp. ágh.
74. Zwack Béla, 1886. Bp. izr.

IV-ik fiu-osztály. — IV. Knabenklasse.

1. Balog István, 1886. Tiszaföldvár, izr.
2. Bakofen Róbert, 1886. Bp. izr.
3. Baltzer Károly, 1886. Bp. ágh.
4. Berényi Endre, 1886. Bp. izr.
5. Bernstein Lipót, 1884. London, ágh. kim.
6. Bogsch Árpád, 1886. Késmárk, ágh.
7. Borhegyi Ferencz, 1886. Bp. rk.
8. Brandl Károly, 1887. Bp. izr.
9. Dirner Lajos, 1887. Bp. ágh.
10. Deutsch Kornél, 1886. Bp. izr.
11. Ehrenstein Pál, 1886. Bp. izr.
12. Elkán Tibor, 1886. Bp. izr. mt.
13. Fecht János, 1883. Bp. ágh.
14. Fecht Pál, 1885. Bp. ágh.
15. Fekete Géza, 1886. Bp. ágh.
16. Feldheim Miklós, 1886. Bp. izr.
17. Fodor Pál, 1886. Bp. izr.
18. Freund Ernő, 1887. Bp. izr.
19. Friedmann György, 1886. Bp. izr.
20. Friedmann Sándor, 1886. Bp. izr.
21. Friedmann Zsiga, 1886. Bp. izr.
22. Friedenthal Andor, 1886. Bp. izr.
23. Gerstenberger Ágost, 1886. Bp. izr.
24. Gráf Vilmos 1886. Pozsony, ágh.
25. Gellért Grün Oszkár, 1886. Bécs, izr.
26. Hintz János, 1885. Bp. ágh.
27. Hudecz Károly, 1885. Bp. ágh. tdm.
28. Jausz Károly, 1886. Beöcsin, ágh. tdm.
29. Jedini Pál, 1885. Lajosfalva, ágh. tdm.
30. Jeszenszky Sándor, 1886. Bp. ágh.
31. Kecsés István, 1886. Bp. ágh. tdm.
32. Knefely Ödön, 1886. Cservenska, ágh.
33. Kohn Oszkár, 1886. Bp. izr.
34. Kolényi Aladár, 1886. Bp. ágh.
35. Kőszegi Oszkár, 1886. Bécs, izr.
36. Kotschy Hugó, 1885. Lodigyovice, ágh.
37. Krempelsz Károly, 1886. Bp. ágh. tdm.
38. Kund Béla, 1886. Bp. ágh.
39. Kund Elemér, 1885. Dunakesz, ágh.
40. Lillits Stoján, 1886. Bp. gk.
41. Line Vilmos, 1884. Brassó, ágh. tdm.
42. Masztis János 1884. Káposztás-megyer, ágh.
43. Mautner István, 1885. Bp. izr.
44. Mayer Ferencz, 1886. Bp. rk.
45. Mihálik Rezső, 1884. Bp. ágh.
46. Mogyorósy Ernő, 1885. Bp. izr.
47. Muhr Gyula, 1886. Bp. ágh.
48. Naab Károly, 1885. Landau, ágh.
49. Nagel Ernő 1886. Bp. izr.
50. Paulini Ede, 1887. Bp. ágh.
51. Pelczmann Ferencz, 1885. Bp. rk.
52. Pieke József, 1884. Bécs, rk.
53. Politzer Richárd, 1886. Bp. izr.
54. Prinzhausen Arthur 1884. Bp. ágh.
55. Prinzhausen Herman, 1886. Bp. ágh.
56. Probstner Arthur, 1886. Bp. ágh.
57. Reichenhaller Kálmán, 1886. Sopron, ágh.
58. Reisner Andor, 1886. Arad, izr.
59. Rosenberg Bódog. 1886. Bp. izr.
60. Satori Imre, 1887. Bp. izr.
61. Schermann József, 1886. Bp. ágh.
62. Schneider Rezső, 1886. Bp. ágh.
63. Schwarz Gyula, 1886. Bp. izr.
64. Schwarz Oszkár, 1887. Bp. izr.
65. Schwarz Oszkár, 1886. Bp. izr.
66. Spitz René, 1887. Bécs, izr.
67. Spitzer Hugó, 1886. Bp. izr.
68. Stern Nándor, 1886. Bp. izr.
69. Suhajdy István, 1886. Bp. ágh.
70. Szatmáry Ferencz, 1887. Bp. izr.
71. Székely Pál, 1886. Bp. izr.
72. Textoris Leo, 1886. Bp. ágh. megh.
73. Theil Vilmos, 1886. Bp. ágh.
74. Tiller Ernő, 1886. Bp. izr.
75. Uhrik Nándor, 1886. ágh.
76. Vaisz György, 1886. Bp. izr.
77. Vámosy László, 1886. Bp. ev. ref.
78. Vetter Ervin, 1886. Bp. ágh.
79. Weiss Frigyes, 1886. Bp. ev. ref.
80. Weisz Adolf B. 1885. Bp. izr. kim.
81. Werkner Jenő, 1886. Bp. izr. megh.
82. Widder Marcell, 1886. Bp. izr.
83. Wittek Rezső, 1885. Bp. r. k.
84. Zóbel Ernő, 1886. Bp. izr.
85. Zsigmondy Gábor, 1886. ágh.

I-ső leány-osztály. — I. Mädchenklasse.

1. Altheim Margit, 1889. Bp. ágh. tdm.	18. Paulus Emilia, 1889. Schibitz, ágh. tdm.
2. Barber Gizella, 1889. Bp. izr.	19. Paulus Luiza, 1888. Teschen, ágh. tdm.
3. Berényi Erzsike, 1889. Bp. izr.	20. Preisz Irén, 1889. Bp. ágh.
4. Elkán Irén, 1889. Bp. izr.	21. Reich Ilona, 1888. Bp. izr.
5. Freud Gizella, 1889. Bp. izr.	22. Sáfáry Mariska, 1889. N.-Szöllős, ágh.
6. Frees Katinka, 1889. Bp. ágh.	23. Subáky Margit, 1889. Bp. rk.
7. Góbi Mariska, 1889. Bp. ágh. tdm.	24. Schodits Ilona, 1889. Bp. ágh.
8. Halász Elza, 1889. Bp. izr. kim.	25. Schwertner Margit, 1889. Bp. ágh.
9. Kadelburger Olga, 1889. Bp. izr.	26. Szalay Margit, 1889. Bp. izr.
10. Kemény Lenke, 1889. Bp. izr.	27. Szemian Erzsike, 1888. Bp. ágh.
11. Klivényi Erzsike, 1889. Bp. rk.	28. Steiner Ilona, 1889. Bp. izr.
12. Krzyminski Valeria, 1888. Bp. izr.	28. Strigl Margit, 1888. Bécs, rk, kim.
13. Kund Olga, 1888. Dunakesz, ágh.	30. Weil Edit, 1888. Bp. izr.
14. Lissauer Stefánia, 1889. Bécs, izr.	31. Weinberger Irén, 1888. Bp. ágh.
15. Mautner Gizella, 1888. Bp. izr.	32. Zirner Lili, 1888. Bp. izr.
16. Mayer Irén, 1889. Bp. izr.	33. Zurányi Irén, 1889. Bp. rk.
17. Neményi Erzsike, 1888. Bp. izr.	

II-ik leány-osztály. — II. Mädchenklasse.

1. Abelesz Aranka, 1887. Bp. izr.	25. Koob Margit, 1883. Bp. ágh.
2. Bertók Irma, 1888. Bp. ágh.	26. Krieger Paula, 1888. Bp. izr.
3. Braun Margit, 1888. Bp. izr.	27. Legányi Ida, 1887. Bp. ágh.
4. Bzduch Erzsébet, 1887. Bp. ágh.	28. Loschitz Juliska, 1888. Bp. izr.
5. Christophani Melitta, 1888. Halle
a. d. Saale, ágh.	29. Maricsek Irma, 1886. Bp. ágh. tdm.
6. Draskovich Elma, 1889. Bp. rk. kim.	30. Mautner Erzsike, 1887. Bp. izr.
7. Engel Elza, 1888. Bp. izr.	31. Milhofer Margit, 1888. Bécs, izr.
8. Fabricius Edith, 1888. Bp. rk.	32. Montag Lili, 1888. Bp. izr. kim.
9. Fecht Elza, 1887. Bp. ágh.	33. Muhr Emilia, 1887. Bp. ágh.
10. Fejér Margit, 1887. Bp. izr.	34. Neumann Etelka, 1888. Batum, rk.
11. Filitzky Jolán, 1887. Bp. ágh.	35. Pollák Eveline, 1888. Bp. izr.
11. Filitzky Jolán, 1887. Bp. ágh.	36. Pollák Margit, 1888. Bp. izr.
12. Gömöry Irén, 1888. Bp. ágh.	37. Preisz Gizella, 1887. Bp. ágh.
13. Guttman Margit, 1888. Bp. izr.	38. Rechterisz Aranka, 1887. Bp. ágh.
14. Halász Margit, 1888. N.-Kőrös, ev. ref.	39. Reiner Margit, 1888. Gyöngyös, izr.
15. Herzog Mariska, 1888. Bp. izr. kim.	40. Schleifer Elza, 1888. Bp. izr. kim.
16. Hermann Aranka, 1888. Bp. izr. kim.	41. Schulek Irén, 1888. Bp. ágh.
17. Hintz Aranka, 1888. Bp. ágh.	42. Schwarz Mariska, 1888. Kecskemét, izr.
18. Hirsch Terka, 1888. Imbriovecz, izr.	43. Silberberg Olga, 1888. Bp. izr.
19. Horváth Jerta, 1887. Bp. ágh.	44. Strasser Margit, 1888. Bécs, ágh.
20. Husz Gizella, 1887. Bp. ágh. tdm.	45. Textoris Elza, 1888. Bp. ágh.
21. Kaufmann Ilona, 1888. Bp. izr.	46. Theil Klára, 1888. Bp. ágh.
22. Keresztély Marianne, 1887. Bp. izr.	47. Velencei Edith, 1888. Bp. ágh.
23. Klein Stephanie, 1888. Bp. izr.	48. Weisz Hilda, 1888. Bp. izr.
24. Klement Mici, 1888. Bp. rk.	49. Weisz Stephanie, 1888. Bp. izr.
	50. Weizkopf Aranka, 1888. Bp. izr.

III-ik leány-osztály. — III. Mädchenklasse.

1. Adler Aranka, 1886. Bp. izr.	9. Fein Kornélia, 1887. Bp. izr.
2. Bandl Teréz, 1835. Szombathely, ágh.	10. Flor Magdolna, 1883. Bp. bapt.
3. Bittlingmayer Mariska, 1887. Bp.
ágh. tdm.	11. Frichl Mariska, 1887. Bp. rk.
4. Blockner Vilma, 1888. Bp. izr.	12. Gerzso Hilda, 1886. Selmeczbánya,
ágh.
5. Boltenstein Emma, 1887. Bp. rk.	13. Glock Erzi, 1885. Bp. ágh.
6. Bretz Ilonka, 1887. Felek, ágh.	14. Gregersen Astrid, 1877. Bp. ágh.
7. Brust Lenke, 1888. Bp. izr.	15. Hamel Margit, 1887. Bp. izr.
8. Dillmont Elza, 1888. Bécs, rk.	16. Havas Piroska, 1886. Bp. izr.

17. Horváth Jolán, 1887. Bp. rk.
18. Hüttl Margit, 1887. Bp. ágh.
19. Irgang Viktoria, 1887. Bp. ágh. tdm.
20. Klivényi Etelka, 1888. Bp. rk.
21. Kőszegi Irma, 1887. Bécs, izr.
22. Magyar Margit, 1886. Bp. ev. ref.
23. Markstein Elza, 1887. Bp. izr.
24. Márkus Erzs, 1887. Bp. izr.
25. Marx Irma, 1885. Bp. ágh. tdm.
26. Mayer Margit, 1886. Bp. ágh.
27. Mezei Margit, 1887. Dévaványa izr.
28. Müller Anguszta, 1887. Bp. ev. ref.
29. Ranschburg Frida, 1886. Bp. izr.
30. Rudnay Margit, 1886. Beje ágh. tdm.

31. Schenk Ludmilla, 1886. Bp. ágh.
32. Schmückert Ilona, 1883. Bp. ágh. tdm.
33. Schoditsch Karolin, 1886. Bp. ágh.
34. Schütze Anna, 1886. Bp. ágh.
35. Steiner Gizella, 1887. Bp. izr.
36. Tixier Olga, 1886. Mura-Szombat r.k.
37. Vallaszky Sári, 1886. Bp. ágh.
38. Wald Intonia, 1886. Bp. izr.
39. Waldmann Livia, 1886. Bp. izr.
40. Weil Alice, 1886. Bp. izr.
41. Weisz Erzs, 1887. Bp. izr.
42. Weisz Lili, 1886. Bp. izr.
43. Woboril Paula, 1887. Bp. ágh.

IV. leány-osztály. — IV. Mädchenklasse.

1. Almási Ella, 1886. Bp. izr.
2. Altheim Józsa, 1885. Bp. ágh. tdm.
3. Altstock Irén, 1885. Bp. izr.
4. Asriel Szerafin, 1886. Bécs, izr.
5. Appel Emilia, 1883. Bp. ágh. tdm. kim.
6. Breitner Olga, 1886. Bp. izr.
7. Détschy Stefánia, 1885. Bp. izr.
8. Dorits Olga, 1886. Bp. rk.
9. Földiák Alice, 1887. Bp. izr.
10. Gerzso Ilona, 1886. Bp. ágh.
11. Gregersen Dagmar, 1885. Bp. ágh. kim.
12. Grosz Janka, 1885. Bp. ágh. tdm.
13. Grosz Valeria, 1885. Bp. rk.
14. Guttmann Vilma, 1887. Bp. izr.
15. Hamarák Vilma, 1884. Bp. rk.
16. Hesz Jolán, 1886. Bp. izr.
17. Hoffmann Alice, 1885. Bp. izr.
18. Jancsis Anna, 1886. Bp. rk.
19. Jencs Katicza, 1883. Bp. ágh. tdm.
20. Joannovits Olga, 1887. Bp. g. k.
21. Kadelburger Alice, 1886. Bp. izr.
22. Klivényi Ilona, 1886. Bp. rk.
23. Klivényi Aranka, 1886. Bp. rk.
24. Koob Irma, 1886. Bp. ágh.
25. Kontor Ilona, 1886. Bp. ágh. tdm.
26. Korponai Ilona, 1885. Péteri, ágh.
27. Kurucz Margit, 1886. Bp. ágh.
28. Langheim Irma, 1886. Bp. izr.
29. Litzmann Margit, 1886. Bp. izr.
30. Mangold Irma, 1886. Bp. mt.
31. Meer Hedwig, 1886. Bp. izr. mt.

32. Mende Ilona, 1886. Bp. ágh. kim.
33. Messinger Elza, 1886. Bp. izr.
34. Mikolay Irma, 1883. Szarvas, ágh. kim. fdm.
35. Miloszavlyevits Zorka, 1885. Bp. gör. kel.
36. Negler Milicza, 1886. Bp. rk.
37. Paulini Leona, 1886. Bp. ágh.
38. Perl Irén, 1886. Bp. izr.
39. Pollák Rózs, 1886. Bp. izr.
40. Popper Mari, 1886. Prága, izr.
41. Rothausner Emilia, 1886. Bécs, izr.
42. Schusztál Gizella, 1885. Bp. ágh. tdm.
43. Schwarz Juliska, 1886. Kecskemét, izr.
44. Schwarz Magda, 1886. Bp. izr.
45. Spenlinger Aloizia, 1886. Bp. ágh.
46. Stadler Blanka, 1886. Bp. izr.
47. Steegmüller Emma, 1885. Bp. ágh.
48. Steiner Mariska, 1886. Bp. izr.
49. Stern Sarolta, 1885. Bp. izr.
50. Stessel Emilia, 1885. Bp. ágh.
51. Stiller Ilona, 1885. Bp. ágh.
52. Tolnai Alice, 1887. Bp. izr.
53. Ungár Margit, 1884. Bp. izr.
54. Unger Linka, 1886. Bp. izr.
55. Várady Margit, 1884. Bp. izr.
56. Vetsey Gizella, 1886. Bp. ágh.
57. Vetsey Vilma, 1885. Bp. ágh.
58. Weiner Erzs, 1886. Bp. izr.
59. Widder Ilona, 1886. Bp. izr.
60. Witz Elvira, 1886. Bp. izr.

Polgári leányiskola.

Mädchen-Bürgerschule.

I-ső polgári leány-osztály.

I. Bürger-Mädchenklasse.

1. Adler Margit, 1885. Bp. izr.
2. Auspitz Olga, 1886. Bp. izr. kim.
3. Azary Luiza, 1885. Bp. ágh.
4. Bernstein Klára, 1883. London, ágh. kim.
5. Bittlingmayer Karolin 1883. Bp. ágh. tdm.
6. Chrapek Matiska, 1885. Bp. ágh. tdm.
7. Csáky Rózsa, 1882. Bp. ágh.
8. Csehál Hermin, 1885. M.-Almás, ágh. tdm.
9. Elsass Irma, 1885. Brunn, izr.
10. a) Engel Jolán, 1885. Bp. izr.
11. b) E gel Jolán, 1884. Bp. izr.
12. Engel Rózsa, 1885. Bp. izr.
13. Feuer Ella, 1885. Szabadka, izr.
14. Fischer Alice, 1885 Bp. izr.
15. Fleischer Ilona, 1885. Bp. ágh. tdm.
16. Gerstenberger Emma, 1883. Bp. ágh.
17. Glück Irén, 1885. Bp. izr.
18. Grünwald Margit, 1884. Szolga-egyháza, izr.
19. Guttmann Hedwig, 1885. Bp. izr.
20. Haaz Ilona, 1885. Bp. izr.
21. Hertzka Józsa, 1885. Bp. izr.
22. Hölle Ilona, 1884. Bp. rk.
23. Husz Rózsa, 1884. Bp. ágh. tdm.
24. Ipolyi Margit, 1885. Debreczen, izr.
25. Kammer Ella, 1885. Gabloncz, izr.
26. Kassai Erzs, 1885. Bp. ágh.
27. Kern Margit, 1885. Bp. ágh.
28. Koczor Aranka, 1884. Szeged, rk.
29. Koczor Erzs, 1884. Bp. ágh. tdm.
30. Kovács Erzs, 1885. Gömör-Panya, ágh.
31. Kovács Etelka 1883. Alsó-Dabaságh,
32. Krausz Aranka, 1883. Bp. izr.
33. Krebsz Rózsa, 1885. Bp. ágh. tdm.
34. Leidenberger Berta, 1883. Zágráb, ágh.
35. Liptay Aranka, 1885. Bp. rk.
36. Loschitz Alice, 1885. Bp. izr.
37. Lotter Berta, 1885. Bp. ágh.
38. Löwentritt Böske, 1885. Bp. izr.
39. Löwy Alice, 1885. Bp. izr.
40. Mandl Kornélia. 1885. Bp. izr.
41. Mandl Lili, 1886. Brassó, izr.
42. Mandl Margit, 1884. Bp. izr.
43. Mangold Rózsa, 1886. Bp. izr.
44. Markstein Ilona, 1885. Bp. izr.
45. Márkus Boriska, 1885. Bp. izr.
46. Moser Ilona, 1885. Bp. ágh.
47. Naoter Elza, 1884. Bp. ágh.
48. Nagel Rózsa, 1884. Bp. izr.
49. Nemschitz Gizella, 1885. Bp. izr.
50. Neumann Irma, 1885. Bp. rk.
51. Nyilasi Gizella, 1885. Kis-Czell, ág.
52. Papp Edith, 1884. Alsó-Tátrafüred, ágh.
53. Perl Elza, 1885. Bp. izr.
54. Perlesz Sarolta, 1885. Bp. izr.
55. Posszert Lidia, 1884. Bp. rk.
56. Preisz Emma, 1884. Bp. ágh.
57. Prinzhausen Frida, 1882. Bp. ágh.
58. Radvány Mariska, 1884. Bp. ágh.
59. Reidner Hermin, 1883. Bp. ágh.
60. Rosenberg Irén, 1885. Bp. izr.
61. Rosenthal Frida, 1884. Leipzig, ágh.
62. Sárkány Margit, 1884. Bp. izr.
63. Schlesinger Alice, 1885. Bp. izr.
64. Schöpsz Valéria, 1881. Bp. ágh. tdm.
65. Silberberg Margit, 1885. Bp. izr.
66. Stahel Frida, 1884. Bp. ev. ref.
67. Subáky Ilonka, 1885. Bp. rk.
68. Suhajdy Klementin, 1885. Bp. ágh.
69. Süss Emma, 1883. Marburg, ágh.
70. Teplanszky Ilona, 1885. Neu-Sandetz, izr.
71. Tiszó Juliska, 1883. Hartyán, ágh. km,
72. Törék Margit, 1885. Tiszolcz, ágh.
73. Varga Karolin, 1883. Ajka, ágh.
74. Vinkovics Eleonora, 1885. Bp. ev. ref.
75. Vorholzer Irma, 1881. Bp. ágh. tdm.
76. Weiler Emma, 1885. Bp. ágh. tdm.
77. Weisz Renée, 1885. Bp. izr.

II-ik polgári leányosztály.

II. Bürger-Mädchenklasse.

1. Altmann Etelka, 1883. Bécs, izr.
2. Basch Kornélia, 1883. Bp. izr. kim.
3. Bauer Aranka, 1885. Bp. izr.
4. Berán Irma, 1882. Bp. ágh.
5. Bertók Julia, 1882. Nemes-Déd, ágh. tdm.
6. Borsodi Olga, 1883. Sándorháza, izr.
7. Böngérfi Ilona, 1883. Bp. ágh. tdm.
8. Brandl Aranka, 1885. Bp. izr.
9. Brandl Lina, 1883. Bp. izr.
10. Csehál Anna, 1884. Bp. ágh. tdm.
11. Czeizler Ilona, 1884. Mátészalka, izr.
12. Dallgó Margit, 1884. Bp. rk.
13. Deutsch Olga, 1884. Bp. izr.

14. Eisler Erzsébet, 1884. N.-Kanizsa, izr.
15. Ellinger Gizella, 1883. Bp. izr.
16. Fabricius Ilona, 1884. Nyitra, ágh.
17. Farkas Margit, 1883. Bp. ágh. tdm.
18. Fischer Irén, 1884. Bp. izr.
19. Fischer Margit, 1884. Bp. rk.
20. Fleischmann Olga, 1883. Bp. izr.
21. Fogarascher Elza, 1881. Brassó, ágh. tdm.
22. Gallia Melánia, 1882. Troppau, izr.
23. Gömör Hermína, 1884. Bp. ágh.
24. Halmos Erzs, 1883. Szeged, izr.
25. Hirsch Ottilia, 1884. Bp. izr.
26. Horváth Ida, 1884. Bp. ágh.
27. Hüber Etelka, 1883. Bp. ágh. tdm.
28. Kadelburger Jolán, 1884. Bp. izr.
29. Katzburg Jolán, 1884. Bp. izr.
30. Kaufman Elza, 1883. Bp. izr.
31. Klein Aranka, 1883. Bp. izr.
32. Klotzbücher Etelka, 1883. Bp. ágh.
33. Kmetty Aglaja, 1883. Libetbánya, ágh.
34. Kuefely Hildegard, 1883. Cservenka, ágh.
35. Knuth Emilia, 1884. Bp. ágh.
36. Kovács Mariska, 1882. Bp. ágh. tdm.
37. Königsthal Ilonka, 1884. Bp. izr.
38. Krausz Margit, 1884. Bp. izr.
39. Krelnik Ludmilla, 1882. Vághely, ágh. tdm.
40. Kund Mariska, 1884. Bp. ágh.
41. Langer Emilia, 1883. Bp. ágh.
42. Laufer Leona, 1883. Bp. izr.
43. Lederer Valéria, 1884. Bp. izr.
44. Lux Ella, 1883. Hamburg, ágh. tdm.
45. Mautner Ilonka, 1884. Bp. izr.
46. Mayer Erzs, 1884. Bp. izr.
47. Murányi Véra, 1884. Bp. izr.
48. Oláh Mariska, 1882. Bp. ágh.
49. Ordelt Blanka, 1883. Bp. ágh. tdm.
50. Politzer Erzs, 1885. Bp. izr.
51. Pollák Szidonia, 1884. Bp. izr.
52. Polseh Margit, 1883. Bp. rk.
53. Polch Vilma, 1883. Kézsmárk, ágh.
54. Ponger Ilonka, 1885. Bp. izr.
55. Reich Ilonka, 1884. Bp. izr.
56. Schein Aranka, 1884. Bp. izr.
57. Schilling Valéria, 1882. Kolozsvár, ev. ref. tím.
58. Schlesinger Zelma, 1884. Bp. izr.
59. Schletter Ilonka, 1884. Bp. rk.
60. Schwarz Irén, 1884. Békés, izr.
61. Schwarz Katicza, 1884. Kecskemét, izr.
62. Skrabák Aranka, 1882. Bp. ágh. tdm.
63. Sommer Olga, 1882. Bp. izr.
64. Stadler Ilonka, 1884. Bp. izr.
65. Szeip Aranka, 1884. Bp. ágh. tdm.
66. Tibely Irma, 1882. Selmeczbánya, ágh.
67. Urbanek Birike, 1885. Bp. rk.
68. Vajda Margit, 1885. Bp. izr.
69. Vitális Irén, 1882. Versecz, ágh. tdm.
70. Weil Margit, 1882. Bp. izr.
71. Weisz Aranka, 1884. Bp. izr.
72. Wölfel Erzsébet, 1881. Bp. ágh.
73. Ziege Klára, 1884. Berlin, ágh.

III. polg. leányosztály. III. Bürger-Mädchenklasse.

1. Almási Renée, 1883. Bp. izr.
2. Altstok Olga, 1883. Bp. izr.
3. Bajza Piroška, 1883. Bp. ágh.
4. Benkő Elza, 1881. Kassa, ágh.
5. Berger Elza, 1883. Bp. izr.
6. Bogsch Elza, 1883. Erosi, ágh.
7. Brunnhuber Ilona, 1882. Arad, ágh.
8. Büchler Szerén, 1883. Bp. izr.
9. Csukás Anna, 1881. Nemes-Ocsa, ágh. tdm.
10. Czirbesz Ilona, 1881. Jolsva, ágh. tdm.
11. Eisler Aranka, 1883. N.-Kanizsa, izr.
12. Engl Jolán, 1883. Bp. izr.
13. Faragó Irma, 1883. Kassa, ágh.
14. Fleischmann Elza, 1883. Bp. izr.
15. Folkusházy Irén, 1882. Bp. ágh.
16. Frenzel Anna, 1882. Nürnberg ágh.
17. Freund Aranka, 1883. Bp. izr.
18. Galambos Kamilla, 1882. Pozsony, ágh. tdm.
19. Garab Luiza, 1881. Kapuvár, ágh. tdm.
20. Gayer Margit, 1882. Sárvár, ágh.
21. Glaser Margit, 1883. Bp. izr.
22. Graf Ilma, 1883. Pozsony, rk.
23. Györky Katicza, 1881. Bp. ev. ref.
24. Hofbauer Irma, 1883. Bp. izr.
25. Hottelmann Anna, 1882. Bp. ágh.
26. Huszár Berta, 1883. Gyöngyös izr.
27. Kanitz Irma, 1883. Bp. izr.
28. Károlyi Erzsébet, 1883. Bp. ev. ref.
29. Kasper Sarolta, 1883. Bp. ágh.
30. Kmetty Anna, 1883. Bp. ágh. tdm.
31. Krebs Irma, 1883. Bp. ágh. tdm.
32. Krempelsz Ilona, 1882. Bp. ágh.
33. Krisanich Jolán, 1883. Bp. ágh.
34. Kurz Gizella, 1882. Bp. ágh. tdm.
35. Lányi Sylvia, 1883. Bp. izr.
36. Lillits Irén, 1883. Bp. gk.
37. Ludrovsky Teréz, 1883. Gölnicz-bánya, ágh. tdm.
38. Mauritz Melanie, 1882. Bp. ágh.
39. Melzer Emma, 1883. Bp. ágh.
40. Müller Mariska, 1883. Bp. rk.
41. Müller Márta, 1883. Bp. izr.
42. Noszák Etel, 1883. Bp. ágh.
43. Pick Irén, 1883. Bp. izr.
44. Pick Irén, 1882. Bp. izr.
45. Pollák Józsa, 1883. Bp. izr.

46. Rosenberg Jolán, 1882. Bp. i-r.	58. Somogyi Margit, 1883. Vichnye, izr.
47. Russo Klára, 1884. Bécs, izr.	59. Steiner Lenke, 1882. Bp. izr.
48. Salamon Melánia, 1882. Bp. izr.	60. Sturm Margit, 1883. Bp. izr.
49. Sarfy Katieza, 1883. Bp. ágh. kim	61. Thurzó Vilma, 1882. Ruttká, ágh. tdm.
50. Schermann Ilona, 1883. Bp. ágh.	62. Víz Margit, 1882. Bp. ágh.
51. Scherz Berta, 1883. Boglár, izr.	63. Walkó Adrienne, 1882. Bp. ágh.
52. Schottola Etel, 1882. Bp. rk.	64. Weiner Olga, 1883. Bécs, izr.
53. Schreiner Paula, 1883. Pozsony, ágh.	65. Weissmann Aranka, 1883. Bp. izr.
54. Schulek Erika, 1882. Visegrád, ágh.	66. Weymann Ilona, 1883. Klein-Eulau, ágh.
55. Schusztal Eresztin, 1882. Bp. ágh. tdm.	67. Widder Jolán, 1882. Bp. izr.
56. Seenger Márta, 1882. Badin, ágh.	68. Wittchen Blanka, 1882. Bp. rk.
57. Simon Margit, 1882. Bp. ágh.	

IV-ik polgárilány-osztály

IV. Bürger-Mädchenklasse.

1. Aufricht Erna, 1882. Bp. ev. ref. tdm.	30. Laufer Lili, 1882. Bp. izr.
2. Bittlingmayer Fanny, 1881. Bp. ágh. tdm.	31. Lorsch Mariska, 1881. Bp. ágh.
3. Cserei Erzsébet, 1882. Bp. izr.	32. Maurer Margit, 1882. Bp. ágh. tdm.
4. Drosdatius Etel, 1881. Bp. ágh. tdm.	33. Mayer Amália, 1882. Bp. ágh.
5. Eisenstädter Margit, 1882. Bp. izr.	34. Melezer Jolán, 1882. Bp. ágh.
6. Elkan Elza, 1882. Bp. izr.	35. Müller Paula, 1882. Bp. izr.
7. Epperlein Ilona, 1882. Bp. ágh.	36. Négler Etelka, 1881 Bp. rk. kim.
8. Fialka Mariska, 1882. Bp. ágh.	37. Ordelt Ida, 1879. Bp. ágh. tdm.
9. Friediger Anna, 1882. Bp. izr.	38. Popper Berta, 1882. Losonez, izr.
10. Gindert Stefánia, 1881. Bp. ágh.	39. Posszert Margit, 1882 Bp. rk.
11. Guttmann Anna, 1882. Bp. izr.	40. Preger Teréz, 1881. Bp. izr.
12. Haborák Vilma, 1881. Bp. ágh.	41. Rau Ida, 1880. Bp. ev. ref.
13. Hahn Anna, 1881. Bp. rk.	42. Renk Paula, 1882. Bp. ágh. tdm.
14. Hegedüs Aranka, 1882. Ózdon, ágh. tdm.	43. Rónai Ida, 1882. Bp. izr.
15. Henszelman Jolán, 1881. Bp. ágh.	44. Schein Elvira, 1882, Bp. izr.
16. Herrling Emma, 1880. Bp. ágh.	45. Schlesinger Jolán, 1881. Bp. izr.
17. Himmler Aranka, 1880. Bp. izr.	46. Schwarz Irma, 1882. Kula, izr.
18. Hofmann Ilona, 1881. Bp. izr.	47. Seenger Sylvia, 1881. Badin, ágh.
19. Hoffmann Gizella, 1881. Boglár, izr.	48. Seligmann Elza, 1881. Bécs, ágh.
20. Horváth Margit, 1881. Bp. rk.	49. Stahel Emilia, 1882 Bp. ev. ref.
21. Irgang Etelka, 1882. Bp. ágh. tdm.	50. Stern Margit, 1881. Bp. izr.
22. John Elza, 1882. Bp. izr.	51. Suhajdy Mariska, 1882. Bp. ágh.
23. Klein Etelka, 1882. Bp. izr.	52. Tolnay Sarolta, 1882. Győr. ágh.
24. Kosch Aranka, 1883. Bp. izr.	53. Urbanovich Emilia, 1882. Bp. rk.
25. Krausz Ilona, 1882. Bp. izr.	54. Vallaszky Margit, 1882. Bp. ágh.
26. Kreft Elza, 1880. Hamburg, ágh.	55. Vetsey Mariska, 1882. Bp. ágh.
27. Kriegler Józsa, 1881. Bp. izr.	56. Weinwurm Józsa, 1881. Bp. rk.
28. Kund Margit, 1881. Bp. ágh.	57. Widder Paula, 1883. Bodókövárja, izr.
29. Lauer Vilma, 1880. Bp. ágh.	58. Willheim Olga, 1880. Bp. izr.

L) V i z s g a r e n d.

**A budapesti ág. hitv. evang. magyar és német
gyülekezet nép- és polgári iskolájának
o s z t á l y - v i z s g á i
a folyó 1895/96-iki tanév végén**

a következő rendben fognak megtartatni:

Szerdán, jun. 10-én d. e. 8 órakor:

1. az I. polg. leányosztályé. (Osztálytanító: Mikolík J. Kálmán.)
2. a II. polg. leányosztályé. (Osztálytanító: Kardeván Vilmos.)

Csütörtökön, jun. 11-én d. e. 8 órakor:

3. a III. polg. leányosztályé. (Osztálytanító: Scholtz Lajos.)
4. a IV. polg. leányosztályé. (Osztálytanító: Falvay Antal.)

Pénteken, jun. 12-én d. e. 8 órakor:

5. az I. elemi leányosztályé. (Osztálytanító: Jakobei Margit.)
6. a II. elemi leányosztályé. (Osztálytanító: Tomassek Ilona.)
7. a III. elemi leányosztályé. (Osztálytanító: Mokry Eszter.)
8. a IV. elemi leányosztályé. (Osztálytanító: Hudecz Olga.)

Szombaton, jun. 13-án d. e. 8 órakor:

9. az I. elemi fiuosztályé. (Osztálytanító: Luttenberger Ágost.)
 10. a II. elemi fiuosztályé. (Osztálytanító: Alex Albert.)
 11. a III. elemi fiuosztályé. (Osztálytanító: Kurz Samu.)
 12. a IV. elemi fiuosztályé. (Osztálytanító: Lux Ede.)
-

A tornatanítás eredményét

bemutatja **Scholtz Lajos** tanító a *leányok* ez évi utolsó tornaóráiban u. m.:

1. Kedden, május 26-án d. e. 12—1-ig az I. polg. leányosztálylyal.
2. Szerdán, május 27-én d. e. 10—11-ig a III. elemi leányosztálylyal.
3. Szerdán, május 27-én d. e. 11—12-ig a IV. elemi leányosztálylyal.
4. Szerdán, május 27-én d. e. 12—1-ig a II. polg. leányosztálylyal.
5. Csütörtökön, május 28-án d. e. 11—12-ig a III. polg. osztály- és
6. Csütörtökön, május 28-án d. e. 12—1-ig a IV. polg. osztálylyal.

Maurer Rezső tornatanító pedig a *fiúk* ez évi utolsó tornaóráiban, u. m.

7. Kedden, május 26-án d. u. 3—4-ig a II. fiuosztálylyal.
8. Csütörtökön, május 28-án d. u. 3—4-ig a III. fiuosztály és
9. Csütörtökön, május 28-án d. u. 4—5-ig a IV. fiuosztálylyal.

 Mind ezen vizsgálatok nyilvánosan tartatnak ugyan, de az idén *nem* — mint más években — a gymn. épület nagy termében, hanem csak az egyes osztályok saját termeiben, még pedig — tekintve a hely szűkét — csak iskoláink m. t. előljárói, a kiküldött vizsgabiztosok és a legközelebb érdekelték jelenlétében.

Mintán az ág. hitv. ev *főgymn. I. osztályába* való felvételnél a mi IV. osztályunkat jó eredménnyel végzett fiúk elsőbbségben részesülnek, különösen kérjük a tisztt. szülőket, ha fiaikat jövő évre a mi gymnásiumunkba akarják járatni, hogy az illető fiukat még ezen tanév befejezte előtt Lux Ede osztálytanítónál előjegyeztessék, a beíratási időt (szept. 20. és 21-ét d. e. 8—12-ig) el ne mulasztassák és akkor a szükséges iratokat: 1. a *születési okmányt*, 2. a IV. elemi osztályról szóló iskolai és 3. a szabályos himlőoltási bizonyítványt okvetlenül magukkal hozzák; mert csak ezen feltételek *pontos* betartásával számíthatnak *biztos* felvételre.

A jövő tanévre vonatkozó értesítés.

1. Az 1896/97-iki tanév **szeptember 20-án** kezdődik, a *rendes oktatás 25-én.*
2. *Szeptember 20., 21. és 22-én 8—12 óráig* csakis prot. növendékeket *írunk be*; szept. 23. és 24-én d. e. 8—12-ig pedig azon más felekezeti növendékeket, kik már a lefolyt tanévben is ezen intézetbe jártak.
3. *Nem protestáns növendékeket, kik eddig még nem voltak*

a mi intézetünknek növendékei, csak akkor vehetünk föl, ha a hely megengedi; miért is ezeknek rendes beiratásuk csak szept. 24-én d. u. 2—5 óráig történhetik.

4. Kérjük a t. szülőket, hogy gyermekeik születési évét és napját a beiratásnál születési okmánnyal, a történt himlő-beoltást pedig orvosi bizonyítvánnyal igazolják, és a beiratási napokat és órákat pontosan betartsák; mert a meghatározott számon túl (nevezetesen: I. 50, II. 60, III. 70, s IV. 80.) senki sem vétetik fel az egyes osztályokba, még akkor sem, ha a megelőző évben is már tanítvánnyunk lett volna.

5. A nt. Egyházválasztmány az elemi- és polgári osztályokban fizetendő tandíjakat következő módon szabályozta:

Az elemi osztályokban fizetnek az ág. hitv. evangélikusok: 14 frtot, a reformátusok és nem cselekvényes egyháztagok: 20 frtot, a más felekezetűek: 40 frtot; — a polgári osztályokban fizetnek az ág. hitv. evangélikusok: 18 frtot, a reformátusok és nem cselekvényes egyháztagok: 24 frtot és a másfelekezetűek: 50 frtot.

6. Pót-, felvételi- és magánvizsgák, előleges bejelentés után, szeptember 21—25-ig tartatnak.

Felvételi vizsgát azon tanulóktól is követelünk, kik a folyó tanévben netalán a rendes vizsga előtt bármily okból kimaradtak.

7. A rendes tanítás kezdetén minden beírt növendék okvetlenül tartozik osztályában megjelenni, és a ki legkésőbb október 1-éig sem jelent meg, az kitépeltnek fog tekintetni, és helye más jelentkezővel betöltetni.

8. Miután az 1868. XXXVIII. t. cz. 7. §-a értelmében a szülői háznál tanult növendékek kötelesek valamely nyilvános tanintézetnél évenként vizsgát tenni, a nálunk magánvizsgára jelentkező tanulók csak azon esetben fognak valamely felsőbb osztály tantárgyaiból megvizsgáltatni, ha a megelőző osztályokról hivatalos jellegű bizonyítványt képesek felmutatni. Az ily vizsgákért a gyűl. pénztárba 6 frt fizetendő; azonkívül elemi tanuló magánvizsgának díja 10 frt; polg. isk. magánvizsgáé 15 frt.

9. Minden növendék köteles a beírás alkalmával az első félévi tandíjat lefizetni.

10. A fizetésre egyáltalában képtelen evang. szülők a gyermekeik után járó tandíj lefizetése alól felmentethetnek, ha szegénységi bizonyítványukat gyülekezetünk lelkeszi hivatalánál láttamoztatják, s az a népiskola igazgatója által a nt. egyházválasztmány elé terjesztetik. Ily folyamodványok minden évben ujjolag benyújtandók.

Kelt Budapesten, a pesti ág. hitv. ev. magyar és német egyház-gyülekezet választmányának megbízásából

1896. május hó 20-án

a tanítói testület nevében:

Falvay Antal,
e. i. igazgató.

L) Prüfungsordnung.

An der Volks- und Bürgerschule

der

ung. u. deutschen ev. Gemeinde A. C. in Budapest

werden die

Klassen-Prüfungen

des Schuljahres 1695/96

in folgender Ordnung abgehalten :

Mittwoch, den 10. Juni, vormittags 8 Uhr:

1. Die I. Klasse d. Mädchen-Bürgerschule (Klassenvorstand : J. K. Mikolik.)
2. Die II. Klasse d. Mädchen-Bürgerschule (Klassenvorstand : Wilhelm Kardeván.)

Donnerstag, den 11. Juni, vormittags 8 Uhr:

3. Die III. Klasse d. Mädchen-Bürgerschule (Klassenvorstand : (Ludwig Scholtz.)
4. Die IV. Klasse d. Mädchen-Bürgerschule (Klassenvorstand : Anton Falvay.)

Freitag, den 12. Juni, vormittags 8 Uhr:

5. Die I. Elementar-Mädchenklasse (Lehrerin : Marg. Jakobei.)
6. Die II. Elementar-Mädchenklasse (Lehrerin : Hel. Tomassek.)
7. Die III. Elementar-Mädchenklasse (Lehrerin : Eszter Mokry.)
8. Die IV. Elementar-Mädchenklasse (Lehrerin : Olga Hudecz.)

Samstag, den 13. Juni, vormittag 8 Uhr:

9. Die I. Elementar-Knabenklasse (Lehrer : A. Luttenberger)
10. Die II. Elementar-Knabenklasse (Lehrer : A. Alex.)
11. Die III. Elementar-Knabenklasse (Lehrer : S. Kurz.)
12. Die IV. Elementar-Knabenklasse (Lehrer : Eduard Lux.)

Das Schauturnen

der Mädchen hält in den letzten diesjährigen Turnstunden
Lehrer : *Ludwig Scholtz* :

1. Dienstag, den 26. May, vormittags von 12—1 Uhr mit der I. Mädchen-Bürgerklasse.
2. Mittwoch, den 27. May, vormittags von 10—11 Uhr mit der III. Elementar-Mädchenklasse.
3. " " " " vormittags von 11—12 Uhr mit der IV. Elementar-Mädchenklasse.

4. Mittwoch, den 27. May, vormittags von 12—1 Uhr mit der II. Mädchen-Bürgerklasse.

5. Donnerstag, den 28. May, vormittags von 11—12 Uhr mit der III. Mädchen-Bürgerklasse.

6. " " " " vormittags von 12—1 Uhr mit der IV. Mädchen-Bürgerklasse.

Das **Schauturnen** der Knaben leitet Turnlehrer: **Rudolf Maurer**:

7. Dienstag, den 26. May, nachmittags von 3—4 Uhr mit der II. Elementar-Knabenklasse.

8. Donnerstag, den 28. May, nachmittags von 3—4 Uhr mit der III. Knabenklasse.

9. " " " " nachmittags von 4—5 Uhr mit der IV. Knabenklasse.

Anmerkung. Alle diese Prüfungen sind zwar öffentlich, aber werden heuer nicht, wie sonst, im grossen Gymnasialsaal, sondern nur in den betreffenden Klassen abgehalten, und zwar — in Anbetracht des beschränkten Raumes — nur in Gegenwart der P. T. Vorsteher der Gemeinde, der exmittirten Prüfungscommissäre und der zunächst Betheiligten.

Nachdem bei der Aufnahme in die I. Klasse d. evang. Ober-gymnasiums diejenigen Knaben, welche unsere IV. Elementarklasse mit gutem Erfolge absolvirten, in erster Reihe berücksichtigt werden, ersuchen wir jene geehrten Eltern, welche gesonnen sind, ihre Knaben im nächsten Schuljahre in unser Gymnasium einschreiben zu lassen: sie mögen die betreffenden Schüler noch vor Schluss dieses Schuljahres bei dem Klassenlehrer Herrn Eduard Lux vormerken lassen, die Einschreibezeit d. i. den 20. und 21. September vorm. von 8—12 Uhr nicht versäumen und bei dieser Gelegenheit die nöthigen Dokumente: 1. Die Geburtsmatrikel, 2., das Schulzeugniss der IV. Klasse und 3. den gesetzlichen Impfschein um so gewisser beibringen, da sie nur bei genauer Befolgung dieser Bedingungen auf die gewisse Aufnahme ihrer Knaben rechnen können.

Aufnahms-Vorschriften.

1. Das Schuljahr 1896/97. beginnt am 20., der Unterricht am 25. September.

2. Am 20., 21. und 22. September von 8—12 Uhr werden nur protestantische Zöglinge eingeschrieben, am 23. und 24. September vormittags v. 8—12 Uhr aber jene Kinder anderer Confession, welche schon im verflossenen Jahre Zöglinge unserer Schule waren.

3. Nicht protestantische Schüler, die bisher unserer Anstalt nicht angehört haben, können nur dann aufgenommen werden, wenn es der Raum gestattet; weshalb deren regelmässige Einschreibung höchstens am 25. September nachmittags von 2—5 Uhr erfolgen kann.

4. Die Eltern werden gebeten, Jahr und Tag der Geburt ihrer Kinder mittelst Geburtsscheines, die stadtgefundene Impfung ihrer Kinder aber mittelst ärztlichen Zeugnisses zu bestätigen, sowie auch die Einschreibetage und Stunden umsomehr genau einzu-

halten, da über die festgesetzte Schüler-Zahl der einzelnen Klassen (namentlich I. Kl. = 50, II. Kl. = 60, III. Kl. = 70, u. IV. Kl. = 80) niemand mehr aufgenommen werden darf, selbst dann nicht, wenn der verspätet sich Meldende auch schon Zögling unserer Schule war.

5. Das löbl. Presbyterium unserer Gemeinde hat das Schulgeld an unseren Volks- und Bürgerschulen folgendermassen abgerundet :

In der Elementarschule zahlen die Evangelischen A. C.: 14 fl. die Reformirten und die nicht activen Gemeindemitglieder 20 fl., nicht protestantische Schüler: 40 fl.; — in den Bürgerschulklassen zahlen die Evangelischen A. C.: 18 fl. die Reformirten und nicht activen Gemeindemitglieder: 24 fl. und die nicht protestantischen Schüler: 50 fl.

6. Nach-, Aufnahms- und Privatprüfungen werden nach vorher gegangener Anmeldung von 21-ten bis 25-ten September vorgenommen.

Eine Aufnahmsprüfung wird auch von jenen Schülern gefordert, welche etwa vor der Schlussprüfung ausgeblieben sind, ohne eine Privatprüfung abgelegt zu haben.

7. Bei Beginn des regelmässigen Unterrichtes hat jeder eingeschriebene Schüler unbedingt in seiner Klasse zu erscheinen; wer spätestens bis 1. October nicht erschienen ist, wird als ausgetreten betrachtet und seine Stelle anderwärts besetzt.

8. Nachdem It. §. 7. d. Gesetz-Artikel XXXVIII. v. J. 1868 die im elterlichen Hause **privatim** unterrichteten Schüler ebenfalls verpflichtet sind, alljährlich an einer öffentlichen Lehranstalt Prüfung abzulegen, können die bei uns sich zur Privatprüfung meldenden Zöglinge nur dann aus den Lehrgegenständen einer höheren Klasse geprüft werden, wenn sie aus den vorhergehenden Klassen ein gültiges Zeugnlss aufzuweisen vermögen. Für solche Prüfungen ist an die Gemeindekassa 6 fl. zu entrichten, ausserdem für die Elementarschüler-Privatprüfung 10 fl., für die Bürgerschüler-Privatprüfung 15 fl.

9. Jeder Zögling ist verpflichtet, bei der Einschreibung das Schulgeld für das erste Halbjahr zu erlegen.

10 Ganz zahlungsunfähige protestantische Zöglinge können von der Entrichtung des Schulgeldes befreit werden, wenn sie sich mit einem kurzgefassten schriftlichen Gesuche, dem ein von einem der Herren Prediger unterschriebenes Armutszeugniss beigelegt ist, durch den Rektor an das löbl. Presbyterium der Gemeinde wenden, und wenn dieses ihre Bitte als begründet anerkennt. Solche Gesuche müssen jedes Jahr aufs neue eingereicht werden.

Zufolge Auftrages des Presbyteriums der ung. und deutsch ev. Gemeinde A. C. in Pest — Budapest, den 20-ten Mai 1896

Im Namen des Lehrkörpers :

Anton Falvay,

d. Z. Rektor.

